

การศึกษาลักษณะสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ไทยที่ปรากฏในแบบเรียนสอนภาษาไทย
สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศระดับพื้นฐานถึงระดับต้น
ที่มีวัตถุประสงค์การนำไปใช้แตกต่างกัน

A Study of the Characteristics of Thai Tone Mark Symbols Found
in Thai Textbooks for Foreign Learners at the Fundamental
and Beginner Levels for Different Purposes

สุวัฒน์ชัย คชเพต (Suwatchai Khotchaphet)

อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Lecturer, Thai Major, Faculty of Humanities and Social Sciences

Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

E-mail: suwatchai.k@aru.ac.th

Received: June 1, 2023 Revised: June 27, 2023 Accepted: December 20, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) วิเคราะห์ลักษณะของสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ไทยที่ปรากฏในแบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศระดับพื้นฐานถึงระดับต้น 2) เปรียบเทียบความแตกต่างของสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ไทยที่ปรากฏในแบบเรียน และ 3) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การนำไปใช้ที่แตกต่างกันของแบบเรียนกับสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ไทย ผลการวิจัยพบว่า สัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ไทยที่ปรากฏในแบบเรียน มี 8 ประเภท ได้แก่ 1) การใช้สัทอักษรสากลแทนเสียงวรรณยุกต์ 2) การไม่ใช้สัญลักษณ์ใดแทนเสียงวรรณยุกต์ทุกเสียง 3) การใช้ขีดเส้นใต้ร่วมกับการลากเส้นจุดไข่ปลา 4) การใช้ขีดเส้นใต้ร่วมกับการลากเส้นจุดไข่ปลาและการลากเส้นทแยง 5) การใช้ลูกศรแทนเสียงวรรณยุกต์ 6) การใช้เส้นตรงและโค้งแทนเสียงวรรณยุกต์ 7) การใช้อักษรย่อแทนความหมายเสียงวรรณยุกต์เป็นสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ และ 8) การใช้ตัวเลขแทนเสียงวรรณยุกต์ เมื่อเปรียบเทียบกันพบว่า การใช้สัทอักษรสากลพบมากที่สุด นอกจากนั้นการวิจัยนี้ยังกล่าวถึงประเด็นระหว่างประเภทของสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ไทยกับวัตถุประสงค์การนำไปใช้ที่แตกต่างกันของแบบเรียน ผลของการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การใช้สัทอักษรสากลแทนเสียงวรรณยุกต์ยังคงมีค่าเฉลี่ยร้อยละในระดับที่มากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อใช้ในการเรียนการสอน

คำสำคัญ: แบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ สัญลักษณ์แทนเสียง วรรณยุกต์ไทย

Abstract

The purposes of the research paper are to 1.) study the characteristics of the Thai tone mark symbols found in Thai textbooks for foreign learners at the fundamental and beginner levels, 2.) compare the differences between the Thai tone mark symbols found in the textbooks, and 3) analyze the relationship between different purposes of use in textbooks and Thai tone mark symbols. The results of the research showed that there were eight types of symbols representing Thai tone marks that appeared in textbooks. They are as follows: 1.) the use of the international phonetic alphabet (IPA) to represent tones, 2.) the use of zero forms, 3.) the use of the combination of dots and underlines, 4.) the use of a combination of dots, underlines, and diagonal strokes, 5.) the use of arrow symbols, 6.) the use of straight lines and curves, 7.) the use of acronyms, and 8.) the use of numbers. Comparatively, the study reveals that the International Phonetic Alphabet was the most widely used. Furthermore, it discusses the various types of Thai tone mark symbols and the several objectives of their application in each textbook. Lastly, results of the study also that the International Phonetic Alphabet continued to be used most frequently to represent tone marks in textbooks, particularly those used for learning and teaching.

Keywords: Thai Textbooks for Foreign Learners, Tone Mark Symbols, Thai Tones

บทนำ

ภาษาไทยเป็นภาษาหนึ่งที่ชาวต่างประเทศสนใจศึกษาเรียนรู้ เพราะสามารถนำความรู้ด้านภาษาไทยไปใช้ในหลากหลายสถานการณ์ อาทิ การศึกษาต่อในสถาบันการศึกษา การเข้ารับการฝึกอบรมจากหน่วยงานภายในประเทศไทย การประกอบธุรกิจ การเดินทางท่องเที่ยว แม้กระทั่งการดำรงชีพอยู่ในประเทศไทยก็จำเป็นต้องใช้ภาษาไทยในการติดต่อสื่อสารกับประชาชนไทยเช่นกัน สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่ต้องอาศัยความรู้ภาษาไทยเพื่อใช้ในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (กลุ่มประเมินคุณภาพทางการศึกษา สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2563, น.1) ด้วยเหตุผลนี้ จึงทำให้สถาบันการศึกษาทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศสนใจผลิตแบบเรียนภาษาไทยพื้นฐานถึงระดับต้นเพื่อใช้เป็นสื่อสำคัญในการเรียนการสอนทักษะทางภาษาไทย ไม่ว่าจะเป็นการฟัง การพูด การอ่าน หรือการเขียน นวลทิพย์เพิ่มเกษร (2555, น. 116) กล่าวว่า แบบเรียนภาษาไทยพื้นฐานนอกจากจะเป็นสื่อสำคัญในการเรียนการสอนภาษาไทยแก่ชาวต่างประเทศแล้ว ยังเป็นตัวกำหนดกลวิธีในการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศของผู้สอนด้วย เนื่องจากในแบบเรียนแต่ละเล่มจะมีขั้นตอนในการเสนอเนื้อหาและขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้เขียนแบบเรียนเสนอแนะไว้เพื่อให้ผู้สอนปฏิบัติตามหรือใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ในทำนองเดียวกัน เสริมแสง พันธุมสุด (2530, น. 3) ได้กล่าวถึงแบบเรียนและหนังสือเรียนว่าเป็นหนังสือประเภทเดียวกันโดยให้ความหมายว่า แบบเรียน คือ หนังสือที่เป็นแหล่งรวบรวมเนื้อหาความรู้ หลักการ และวิธีการเรียนการสอน ซึ่งมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาและหลักสูตร แต่ในปัจจุบัน

ผู้วิจัยกลับเห็นว่าการใช้แบบเรียนในฐานะเป็นเครื่องมือสอนภาษาไทยยังส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนชาวต่างประเทศได้ไม่มากเท่าที่ควร บ่อยครั้งที่การเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศมักพบว่าผู้เรียนจะประสบกับปัญหาความไม่เข้าใจในลักษณะเด่นบางประการของภาษาไทยที่อาจไม่เหมือนกับภาษาแม่ของผู้เรียน ดังที่ ศรีวิไล พลมณี (2545, น. 76-77) ได้กล่าวถึงลักษณะของภาษาไทยที่ผู้สอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศมักพบปัญหาและควรคำนึงถึงคือ การสอนเรื่องของเสียงวรรณยุกต์ไทย เพราะหากผู้เรียนชาวต่างประเทศออกเสียงวรรณยุกต์คลาดเคลื่อนไปจะทำให้ความหมายของคำดังกล่าวเปลี่ยนไปด้วย สอดคล้องกับพิณทิพย์ ทวยเจริญ (2547, น. 77) ที่กล่าวว่า ระดับเสียงที่ต่างกันในคำคู่ที่มีพยัญชนะสระเหมือนกันจะทำให้คำคู่ นั้น ๆ มีความหมายต่างกัน เช่น คำว่า “คัน” กับ “คั่น” มีระดับเสียงต่างกัน คำแรกมีระดับเสียงกลาง (mid) ในขณะที่คำที่สองมีระดับเสียงลง (falling) เรื่องเสียงวรรณยุกต์นี้เองผู้วิจัยเห็นว่าเป็นจุดยากที่สุดของภาษาไทย เนื่องจากการแสดงเส้นระดับเสียงและการขึ้นลงของเสียงวรรณยุกต์ไทยทำให้ผู้เรียนเข้าใจผิดว่า เสียงต่ำคือการออกเสียงสามัญในระดับต่ำ แต่อันที่จริงคนไทยออกเสียงต่ำโดยลดระดับเสียงต่ำลงเรื่อย ๆ ดังที่ผู้สอนภาษาไทยมักฝึกให้ผู้เรียนออกเสียงยาว ๆ และลดระดับลงจนเสียงลงต่ำสุด เพื่อแสดงว่าเสียงวรรณยุกต์นี้เป็นเสียงต่ำลงทางเดียว ในงานวิจัยของ ธนิภาญจน์ ชิงค์ (2550, น. 2) เรื่องการออกเสียงวรรณยุกต์และสระในภาษาไทยของนักศึกษาที่พูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ โครงการไทยศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบว่าการออกเสียงวรรณยุกต์ไทยของชาวต่างประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่หนึ่งสามารถออกเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ (contour tone) คือ เสียงตกและขึ้น (เสียงโทและจัตวา) ได้ดีกว่าเสียงวรรณยุกต์ระดับ (level tone) คือ เสียงวรรณยุกต์กลาง ต่ำ และสูง (เสียงสามัญ เอก และตรี) ผลวิจัยดังกล่าวจึงชี้ให้เห็นถึงความลำบากในการเรียนรู้เรื่องเสียงวรรณยุกต์ไทยของผู้เรียนชาวต่างประเทศที่ไม่อาจออกเสียงวรรณยุกต์ได้แม่นยำทุกเสียง ดังที่ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตไว้ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ วิภาศรี จ้อยสูงเนิน (2537, น. 1-4) ที่ได้ศึกษาการแก้ไขการออกเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยของนักเรียนระดับ 8 โรงเรียนนานาชาติเชียงใหม่ โดยการแทนเสียงด้วยตัวอักษรอย่างมีระบบ ซึ่งในงานวิจัยกล่าวว่านักเรียนนานาชาติส่วนใหญ่ยังมีปัญหาเรื่องการออกเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทย เนื่องจากความแตกต่างของระบบเสียงระหว่างภาษาแม่ (mother tongue) กับระบบเสียงของภาษาไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งความแตกต่างของระบบเสียงวรรณยุกต์ไทยที่จัดเป็นภาษาวรรณยุกต์ (tonal language) แต่นักเรียนนานาชาติในงานวิจัยดังกล่าวนี้กลับมีเพียงประสบการณ์ภาษาที่เป็นภาษาไม่มีวรรณยุกต์ (none tonal language) จึงทำให้นักเรียนนานาชาติที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาที่สอง (second language) มีปัญหาในการเรียนรู้ภาษาไทยโดยเฉพาะเรื่องวรรณยุกต์ไทยเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุนี้จึงเป็นที่น่าสนใจว่าในแบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศต้องให้ความสำคัญในการเสนอวิธีการแสดงเสียงวรรณยุกต์เพื่อให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศสามารถติดตามและออกเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยได้อย่างถูกต้องหรือใกล้เคียง รวมถึงมีรูปแบบการแทนเสียงวรรณยุกต์ด้วยสัญลักษณ์อย่างไรที่จะสามารถนำมาใช้เป็นวิธีการทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ภาษาไทยโดยเฉพาะเรื่องวรรณยุกต์ไทยได้ดีขึ้น

ที่ผ่านมาได้มีการศึกษาค้นคว้าวิจัยด้านแบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศไว้อย่างหลากหลายและมีแง่มุมต่าง ๆ มากมาย รวมถึงหนังสือหรือตำราที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาอ้างอิง เช่น เดวิด สมิธ (Smyth, 2001, pp. 277-285) ได้กล่าวถึง หนังสือสอนภาษาไทยและประวัติการเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนภาษาไทยหรือครูผู้สอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศได้ทราบแง่มุมทางประวัติศาสตร์ ส่วนในงานวิจัยของ บุญเรือง ชื่นสุวิมล (2544; 2553, น. 56-

77) ได้ศึกษาสถานภาพหนังสือสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศและได้วิเคราะห์ภาพรวมของหนังสือในแต่ละช่วงทศวรรษ อีกทั้งศึกษาหนังสือสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศโดยมุ่งวิเคราะห์ถึงวัตถุประสงค์ของการเขียนหนังสือสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศ ตลอดจนการศึกษาเรื่องสัทอักษรแทนเสียงพยัญชนะสระ และวรรณยุกต์ภาษาไทยในหนังสือสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศ ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนั้นพบว่ามีการใช้สัทอักษรแทนเสียงมากที่สุด มากกว่าใช้รูปแบบอื่น ๆ ในการแทนเสียงภาษาไทย (บุญเรือง ชื่นสุวิมล, 2549, น.72) นอกจากงานวิจัยที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น ยังมีงานวิจัยของ ปรียา หิรัญประดิษฐ์ (2545, น. 68-91) ซึ่งได้วิเคราะห์หนังสือสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศที่เขียนด้วยภาษาไทยและภาษาอังกฤษใน 5 ประเด็นหลัก คือ 1) จุดมุ่งหมายของหนังสือตามที่คุณเขียนได้ระบุไว้ เช่น ศึกษาด้วยตนเอง ศึกษาด้วยตนเองและใช้ในชั้นเรียน หรือเพื่อนักท่องเที่ยว 2) การนำไปใช้ได้แก่การนำหนังสือเพื่อใช้ในชั้นเรียนหรือเรียนด้วยตนเอง 3) ระดับของการสอน 4) ลักษณะการถ่ายเสียง 5) เนื้อหาที่ปรากฏในหนังสือ ซึ่งประเด็นในเรื่องของการถ่ายถอดเสียงสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญเรือง ที่กล่าวว่าใช้ระบบสัทอักษรมากที่สุดในการแทนเสียงในแบบเรียน โดยผลการวิเคราะห์ได้พบว่า จากข้อมูลหนังสือจำนวน 32 เล่ม หนังสือทั้งหมดใช้ระบบการถ่ายเสียงที่แตกต่างกันหลายวิธี ได้แก่ 1) ใช้สัทอักษรสากล 2) ใช้สัทอักษรตามแนวแมรี ฮาส 3) ใช้อักษรโรมันตามแบบของผู้แต่งและตัวอักษรไทยถ่ายเสียงภาษาอังกฤษคู่กันไปโดยไม่มีเครื่องหมายแสดงเสียงวรรณยุกต์ 4) ใช้สัทอักษรตามแนวของผู้แต่งผสมผสานกับแนวของแมรี ฮาส 5) ใช้อักษรโรมันตามแบบผู้แต่งแต่ไม่มีเครื่องหมายแสดงเสียงวรรณยุกต์ และ 6) ไม่มีการถ่ายเสียง แต่ในงานวิจัยดังกล่าวยังไม่ได้นำเสนอตัวเลขสถิติว่าลักษณะการถ่ายเสียงแต่ละประเภทมีจำนวนมากน้อยเท่าใด อย่างไรก็ตามยังคงมีงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแบบเรียนในประเด็นเรื่องการวิเคราะห์เนื้อหาและคำศัพท์ในแบบเรียน การสร้างแบบเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศ รวมถึงการสร้างแบบฝึกหัดสำหรับใช้ฝึกภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศด้วย เช่น อัมพร พงษ์ธา (2518) ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์แบบเรียนภาษาไทยสำหรับผู้เริ่มเรียนชาวต่างประเทศ สมณชา ศักดิ์ชัยสมบูรณ์ (2564) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์เนื้อหาและคำศัพท์ในแบบเรียนภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างชาติ ตรึงตรา แผลมสมุทร (2556) ศึกษาเรื่องการสร้างหนังสือภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับนักศึกษาต่างชาติ สิริกร จิเจริญ (2554) ศึกษาเรื่องแบบฝึก การผันวรรณยุกต์สำหรับผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ปราโมทย์ ชูเดช (2564) ศึกษาการสร้างแบบฝึกเขียนสะกดคำเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนภาษาไทยของนักศึกษาชาวจีนที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ พชรินทร์ บุรณะกร (2565) ศึกษาการสร้างแบบฝึกพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความและเขียนสรุปความ โดยใช้นิทานสำหรับนักศึกษาชาวจีนมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ เป็นต้น งานวิจัยที่ผู้วิจัยนำมาอ้างอิงทั้งหมดและกล่าวมาข้างต้นนี้ ได้แสดงให้เห็นถึงความน่าสนใจในประเด็นของการเลือกสัญลักษณ์ที่นำมาใช้แทนเสียงโดยเฉพาะเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยที่ปรากฏในแบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศว่าส่วนใหญ่เลือกใช้สัญลักษณ์ด้วยระบบใดบ้าง

นอกจากผู้วิจัยต้องการแสดงให้เห็นว่าแบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศระดับพื้นฐานถึงระดับต้นมีการใช้สัญลักษณ์อย่างไรในการแทนเสียงวรรณยุกต์ไทยแล้ว ผู้วิจัยยังสนใจว่าสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์มีความสัมพันธ์กับลักษณะการใช้งานหรือการนำไปใช้ของแบบเรียนร่วมด้วยหรือไม่ กล่าวคือ หากประเภทของแบบเรียนที่ใช้สอนแตกต่างกันก็อาจจะมีการใช้สัญลักษณ์ที่แตกต่างกันไปด้วย ยกตัวอย่างเช่น แบบเรียนที่เขียนขึ้นเพื่อใช้ในชั้นเรียนน่าจะมีการใช้สัญลักษณ์ที่แตกต่างจากแบบเรียนที่เขียนขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ไทยที่ปรากฏใน

แบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศระดับพื้นฐานถึงระดับต้นที่มีวัตถุประสงค์การนำไปใช้แตกต่างกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. วิเคราะห์ลักษณะของสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ไทยที่ปรากฏในแบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศระดับพื้นฐานถึงระดับต้น
2. เปรียบเทียบความแตกต่างของสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ไทยที่ปรากฏในแบบเรียน
3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การนำไปใช้ที่ต่างกันของแบบเรียนกับสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ไทยในแบบเรียน

วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาลักษณะสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ไทยในแบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศระดับพื้นฐานถึงระดับต้นที่มีวัตถุประสงค์การนำไปใช้แตกต่างกัน มีวิธีการดำเนินการวิจัยแบ่งขั้นตอนทั้งหมด 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นแนวคิดและเอกสารอ้างอิงในงานวิจัยนี้ โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเด็น คือ

1.1 การศึกษาสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ในแบบเรียนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ อ้างอิงจาก ปรียา หิรัญประดิษฐ์ (2545), บุญเรือง ชื่นสุวิมล (2554; 2549), กาญจนา นาคสกุล (2556), กัลยา ติงศภักดิ์, ม.ร.ว. (2525) และ Hass (1980)

1.2 การวิเคราะห์รูปแบบและการสร้างแบบเรียนหรือแบบฝึกหัดภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ อ้างอิงจาก สุมณฑา ศักดิ์ชัยสมบูรณ์ (2564), สิริกร จิเจริญ (2554), อัมพร พงษ์ธา, (2518), อัมพร แก้วสุวรรณ (2553), รังรอง เจียมวิจักขณ์ (2561), เบญจวรรณ สุนทรากุล (2559), ตรึงตรา แผลมสมุทร (2556), ปราโมทย์ ชูเดช (2564), พชรินทร์ บุรณะกร (2565) และ Roger (1989)

1.3 การจำแนกแบบเรียนตามวัตถุประสงค์การนำไปใช้ อ้างอิงจาก ปรียา หิรัญประดิษฐ์ (2545) และ บุญเรือง ชื่นสุวิมล (2553)

1.4 การแบ่งระดับของเนื้อหาในแบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ อ้างอิงจาก Council of Europe (2001), รุ่งฤดี แพลงสร (2561), นริศรา ไพเจริญ (2559), สถาบันส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น) (2566), กลุ่มประเมินคุณภาพทางการศึกษา สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2563), และสถาบันภาษาไทยสิรินธร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2566)

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ

แบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ จำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) แบบเรียนที่จัดทำขึ้นโดยสถาบันอุดมศึกษา และ 2) แบบเรียนที่จัดทำขึ้นโดยสำนักพิมพ์อื่นที่ไม่ใช่มหาวิทยาลัย โดยมีรายละเอียดในขั้นตอนการรวบรวม คัดเลือก และกำหนดประเภทข้อมูล

ของกลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการวิจัย เริ่มการสำรวจในเดือนสิงหาคม 2565 และเก็บรวบรวมข้อมูลเริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม 2565 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2566 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 7 เดือน มีขั้นตอนดังนี้

2.1 สำรวจรายชื่อสถาบันอุดมศึกษาทั้งหมดในประเทศไทยจำแนกตามสถาบันที่อยู่ในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยดาวนโหลดสถิติอุดมศึกษาจำแนกประเภทรัฐและเอกชน และค้นหาจากเว็บไซต์ <https://info.mhesi.go.th/index.php> สืบค้นเมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2565 (สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2565) ซึ่งผลการค้นหาพบว่ามีจำนวนสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยทั้งสิ้น 154 แห่ง

2.1.1 สืบค้นรายชื่อและจำนวนหลักสูตรที่จัดการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศเพื่อเข้าไปสำรวจข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับแบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศในทุกระดับและแบบเรียนสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศที่เป็นส่วนหนึ่งของการทำสารนิพนธ์วิทยานิพนธ์ หรือปริญญานิพนธ์ในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย โดยผู้วิจัยสืบค้นจากรายชื่อและจำนวนหลักสูตรภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศทั้งหมดที่เปิดสอนหรือเคยเปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศจากเว็บไซต์ของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งเพื่อเป็นข้อมูลแหล่งค้นหาแบบเรียน ซึ่งจากการสืบค้นรายชื่อและจำนวนหลักสูตรภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศที่เปิดสอนหรือเคยเปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศไทย พบว่ามีทั้งสิ้น 32 แห่ง และมีจำนวนหลักสูตรภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศทั้งหมด 34 แห่ง แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ 1) หลักสูตรระดับปริญญาตรีภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศจัดการเรียนการสอนตลอดหลักสูตรทั้งหมด 4 ปี ทั้งหมด 13 หลักสูตร 2) หลักสูตรเฉพาะด้านที่เปิดสอนวิชาภาษาไทยเป็นวิชาบังคับหรือวิชาเลือกให้แก่ผู้เรียนชาวต่างประเทศ ทั้งหมด 8 หลักสูตร และ 3) หลักสูตรอบรมระยะสั้นหรือโครงการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศในระยะเวลาที่กำหนด ทั้งหมด 9 หลักสูตร 4) หลักสูตรประกาศนียบัตรสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศทั้งหมด 3 หลักสูตร จากการสำรวจจึงทำให้ผู้วิจัยทราบถึงสถานที่และแหล่งสืบค้นข้อมูลประเภทหอสมุดที่อยู่ในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งผู้วิจัยสามารถเดินทางเข้าไปสืบค้นข้อมูลได้ (ดังปรากฏรายชื่อในหัวข้อ 2.2.1)

2.2 สำรวจแบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศที่จัดทำขึ้นโดยสำนักพิมพ์อื่นที่ไม่ใช่มหาวิทยาลัยหรือจัดการเรียนการสอนโดยมหาวิทยาลัย ผู้วิจัยได้สำรวจเพื่อนำมาใช้เป็นแหล่งข้อมูลอีกชุดหนึ่งในงานวิจัยในครั้งนี้ โดยค้นหาข้อมูลแบบเรียนจากหอสมุดต่าง ๆ ในสถาบันการศึกษา ร้านหนังสือ และสำนักพิมพ์ชั้นนำ ดังนี้

2.2.1 หอสมุดของสถาบันอุดมศึกษาภาครัฐ ในกรุงเทพฯ ปริมณฑล และต่างจังหวัด

หอสมุดที่ผู้วิจัยเข้าไปสืบค้นข้อมูล ได้แก่ สำนักงานวิทยทรัพยากรจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (หอสมุดกลาง) หอสมุดแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (วิทยาเขตท่าพระจันทร์) หอสมุดป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (วิทยาเขตรังสิต) หอสมุดและคลังความรู้มหาวิทยาลัยมหิดล (วิทยาเขตศาลายา) สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (วิทยาเขตบางเขน) สำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศิลปากร (วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์และวังท่าพระ) สำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (วิทยาเขตประสานมิตร) สำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยรามคำแหง (วิทยาเขตหัวหมาก) สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยนเรศวร (วิทยาเขตพิษณุโลก) สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

2.2.2 ร้านหนังสือและสำนักพิมพ์ชั้นนำในกรุงเทพฯ ปริมณฑล และต่างจังหวัด

ร้านหนังสือและสำนักพิมพ์ชั้นนำที่ผู้วิจัยได้สืบค้นข้อมูล ได้แก่ ร้านหนังสือเอเชียบุ๊กส์ (ASIABOOKS) ร้านหนังสือบีทูเอส (B2S) ร้านหนังสือซีเอ็ดบุ๊กส์ (SE-ED BOOKS) ร้านหนังสือนายอินทร์ (NAIIN BOOKS) ร้านหนังสือคิโนะคุนิยะ (KINOKUNIYA BOOKS) สำนักพิมพ์ดวงกมลสมัย (DKTODAY) สำนักพิมพ์ TPAbook สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น และสำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์ (ODEANSTORE)

สาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกสำรวจแบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศซึ่งมีจำหน่ายในร้านหนังสือหรือสำนักพิมพ์ชั้นนำเหล่านี้ เนื่องจากเป็นร้านหนังสือที่มีหลากหลายสาขาทั่วประเทศและทำให้ผู้วิจัยมีโอกาสได้พบแบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศที่พิมพ์เผยแพร่ในต่างจังหวัดอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากกรุงเทพฯ และปริมณฑล รวมถึงมีการจัดจำหน่ายผ่านช่องทางออนไลน์ร่วมด้วย จึงทำให้ผู้วิจัยสามารถเข้าถึงการสำรวจแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยได้อย่างครอบคลุม

2.3 รวบรวมแบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศจากแหล่งข้อมูลตามในข้อ 2.1 และ 2.2 หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงนำแบบเรียนที่รวบรวมมาได้จำนวนทั้งสิ้น 172 เล่ม มาเรียงลำดับปีที่ตีพิมพ์ โดยแบบเรียนทั้งหมดได้รับการเรียบเรียงหรือตีพิมพ์ตั้งแต่ พ.ศ. 2498-2564 (ค.ศ. 1955-2021)

2.4 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกและกำหนดว่าแบบเรียนนั้นต้องมีลักษณะตามเกณฑ์ดังนี้

2.4.1 ภาษาที่ใช้ในการแต่งและเรียบเรียงในแบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ

แบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศที่ใช้เป็นข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นแบบเรียนที่เขียนเป็น ภาษาไทยกับภาษาอังกฤษ, ภาษาไทยกับภาษาจีน, ภาษาไทยกับภาษาญี่ปุ่น, ภาษาไทยกับภาษาฝรั่งเศส และภาษาไทยกับภาษาเยอรมัน เนื่องจากเป็นภาษาหลักที่มีผู้เรียนชาวต่างประเทศนิยมเรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศจำนวนมาก

2.4.2 การมุ่งเน้นเนื้อหาของแบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ

แบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศที่คัดเลือกเพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแบบเรียนที่มีการมุ่งเน้นเนื้อหาการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษา (language skills) และหลักการใช้ภาษากับวัฒนธรรม (language using and culture) เช่น การฟังและการพูด การอ่านและการเขียน หลักไวยากรณ์ และวัฒนธรรมพื้นฐานของไทย เป็นต้น

2.4.3 องค์ประกอบของแบบเรียนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ

องค์ประกอบต่าง ๆ ของแบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยอ้างอิงแนวคิดจาก หทัย ดันหยง (2528, น. 135-137) โดยสรุปองค์ประกอบของแบบเรียนได้ดังนี้

2.4.3.1 มีการกำหนดรูปแบบว่าจะต้องมีระบบแบบแผน มีการจัดแบ่งเนื้อหาออกเป็นสัดส่วน มีบท มีตอน และมีลำดับเรื่อง

2.4.3.2 มีการวางระดับภาษา ต้องใช้ภาษาเชิงวิชาการ และต้องเป็นภาษาแบบแผน คร่งครัดในหลักไวยากรณ์ และสิ่งสำคัญที่สุดคือ การจัดระดับภาษาเขียนให้เหมาะกับช่วงวัยของผู้ใช้แบบเรียน

2.4.3.3 มีการจัดเนื้อหา จะต้องเน้นหลักวิชาของวิทยาการแต่ละแขนง เนื้อหาจึงต้องดำเนินไปตามหลักการ เกณฑ์ ทฤษฎีต่าง ๆ ของสาขาวิชานั้น ๆ

2.4.3.4 มีการอ้างอิงหลักฐานประกอบเนื้อหา ในการเขียนเนื้อหาจำเป็นต้องอ้างอิงข้อมูลหลักฐานซึ่งยังประโยชน์ให้กับผู้ใช้แบบเรียน กล่าวคือ ผู้ใช้แบบเรียนได้ความรู้ ความคิดที่ถูกต้อง และสามารถแสวงหาความรู้เพิ่มเติมได้

2.4.4 การแบ่งระดับของเนื้อหาในแบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ

แบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศที่ได้รับการคัดเลือกเป็นข้อมูลในงานวิจัยนี้เป็นแบบเรียนซึ่งเทียบเคียงการแบ่งระดับของเนื้อหาให้เหมาะสมกับการจำแนกระดับสมรรถภาพภาษาของผู้ใช้ภาษาออกเป็น 3 ระดับด้วยกัน คือ ระดับพื้นฐานถึงระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง โดยผู้วิจัยพิจารณาคัดเลือกจากเนื้อหา วงศัพท์ แบบฝึกหัด และกิจกรรมในการสอนที่ปรากฏในแบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศโดยอ้างอิงเปรียบเทียบกับกรอบคำนิยามสมรรถภาพภาษาของสหภาพยุโรป (Common European Framework of Reference for Language) หรือที่เรียกว่า “CEFR” (Council of Europe, 2001) ร่วมกับแนวคิดการแบ่งระดับเนื้อหาภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศตามที่ รุ่งฤดี แพลงสร (2561) และ นริศรา ไพเจริญ (2559) เสนอไว้ รวมถึงผู้วิจัยนำนิยามของเกณฑ์การสอบวัดระดับสมรรถภาพในการใช้ภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศที่จัดการทดสอบโดยหน่วยงานทางการศึกษาและสถาบันการศึกษาในประเทศไทยมาร่วมใช้ในการเทียบเคียงและอ้างอิงครั้งนี้ด้วย ได้แก่ สถาบันภาษาไทยสิรินธร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2566) กลุ่มประเมินคุณภาพทางการศึกษา สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2563) และสถาบันส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น) (2566) ซึ่งได้นำเสนอไว้โดยมีรายละเอียดที่ใช้กำหนดการแบ่งระดับของเนื้อหาในแบบเรียนสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 การแบ่งระดับของเนื้อหาในแบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ

สมรรถภาพภาษา ของผู้ใช้ภาษา	ระดับ ของผู้ใช้ ภาษา	คำอธิบายคุณลักษณะของ ระดับผู้ใช้ภาษา	เทียบเคียงการแบ่งระดับ ของแบบเรียนสอน ภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาว ต่างประเทศ	คำอธิบายคุณลักษณะของผู้ใช้ภาษา ตามการแบ่งเนื้อหาของระดับ แบบเรียนสอนภาษาไทยในฐานะ ภาษาต่างประเทศ
ผู้ใช้ภาษาขั้นสูง (Proficient User)	C1	สามารถเข้าใจภาษาผ่านการฟัง และการอ่านได้อย่างคล่องแคล่ว ครบถ้วน สามารถสรุปใจความจากการฟัง และการอ่านจากแหล่งข้อมูลหลาย ๆ แหล่ง สามารถนำเสนอความคิดเห็น ข้อโต้แย้ง เหตุผลประกอบต่าง ๆ ได้อย่างคล่องแคล่ว สามารถแนะนำ พูดคุยในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่วเป็นธรรมชาติ	แบบเรียนในระดับสูง (Advanced Level)	ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาไทยในสถานการณ์ต่าง ๆ ในวงกว้างได้ระดับใกล้เคียงกับเจ้าของภาษา 1. ฟังข่าว อภิปรายเกี่ยวกับปัญหาและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมได้ รวมถึงจับประเด็นจากเรื่องที่ฟังโดยลำดับเนื้อเรื่องและสรุปความจากเรื่องได้อย่างละเอียด 2. พูดในโอกาสต่าง ๆ เช่น ในการประชุม อภิปราย แสดงทรรศนะ โน้มน้าวใจ โต้ว่าที่ และอภิปราย รวมถึงกล่าวรายงานสรุปอย่างเป็นทางการ 3. อ่านจับใจความและตอบคำถามในหัวข้อเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมได้ รวมถึงอ่านวิเคราะห์และวิจารณ์เรื่องที่อ่านอย่างมีเหตุผล พร้อมกับสังเคราะห์และสรุปเรื่องที่อ่านได้อย่างชัดเจน 4. เขียนเรียงความขนาดยาว และสรุปความจากบทอ่านด้วยสำนวนภาษาของตนเอง รวมถึงเขียนวิจารณ์ได้อย่างชัดเจน 5. การเรียนรู้วัฒนธรรมอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับเนื้อหาในทักษะต่าง ๆ ของระดับสูง เช่น การปฏิบัติตัวในโอกาสต่าง ๆ งานแต่งงาน งานศพ การอวยพรวันเกิด วันขึ้นปีใหม่ เป็นต้น เรียนรู้ประเพณีและวันสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา
	C2	สามารถเข้าใจความหมายที่แท้จริงในประโยคที่มีความหมายซับซ้อนได้ สามารถพูดคุยได้เป็นธรรมชาติ โดยมีการติดขัดให้เห็นได้ไม่บ่อยนัก สามารถใช้ภาษาประกอบอาชีพได้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่ว สามารถใช้ภาษาที่มีโครงสร้างประโยคที่มีความซับซ้อนและแสดงให้เห็นการใช้กลไกเชื่อมโยงความในการสื่อสารได้		
	B1	สามารถเข้าใจความสำคัญของภาษาที่ซับซ้อนทั้งในส่วน of ข้อเท็จจริง และอารมณ์ความรู้สึกของภาษาได้ โดยเฉพาะภาษาที่มีความ		ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาไทยที่ใช้ในชีวิตประจำวันได้ดีพอสมควร และเข้าใจภาษาไทยในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ระดับหนึ่ง

ผู้ใช้ภาษาขั้นอิสระ (Independent User)		เกี่ยวข้องกับอาชีพ และความสนใจของตนเอง สามารถพูดคุยได้ ค่อนข้างเป็นธรรมชาติ ในระดับที่สามารถสื่อสารกับเจ้าของภาษาได้ โดยไม่ทำให้คู่สนทนาเกิดความเครียด	แบบเรียนในระดับกลาง (Intermediate Level)	1. สามารถฟังบทสนทนาและพูดแสดงความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ที่ปรากฏในสื่อประเภทต่าง ๆ แยกแยะข้อเท็จจริง ตั้งคำถาม และสรุปใจความสำคัญจากเรื่องที่ฟังได้ 2. สามารถพูดสนทนา พูดแสดงความรู้สึก และความคิดเห็นสั้น ๆ จากเรื่องที่ฟังจากประเด็นหรือเหตุการณ์ที่ปรากฏในสื่อประเภทต่าง ๆ ได้ 3. สามารถอ่านจับใจความและตอบคำถามจากบทอ่านแบบต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน รวมถึงแยกแยะข้อเท็จจริงและความคิดเห็นจากบทอ่านขนาดกลางได้ 4. สามารถเขียนเรียงความขนาดกลางและเขียนย่อความบทอ่านขนาดกลางได้รวมถึงเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้ 5. สามารถเรียนรู้วัฒนธรรมอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับเนื้อหาในทักษะต่าง ๆ ของระดับกลาง เช่น ส่วนไหนเป็นไร เกรงใจ ค่านิยมและทัศนคติ เช่น หัวเป็นของสูง เท้าเป็นของต่ำ รวมถึงประเพณีที่สำคัญของไทย เช่น วันสงกรานต์ วันลอยกระทง เป็นต้น
	B2	สามารถเข้าใจความสำคัญของภาษาที่มีโครงสร้างพื้นฐานในเรื่องที่ตนเองมีความคุ้นเคย เช่น เรื่องในที่ทำงาน โรงเรียน เวลาว่าง ฯลฯ สามารถใช้ภาษาในการเดินทางได้ สามารถสร้างประโยคพื้นฐานในการสื่อสารในเรื่องที่ตนเองสนใจได้ สามารถเล่าเรื่องเกี่ยวกับประสบการณ์ เหตุการณ์ ความมุ่งหวังของตนเอง สามารถอธิบายเหตุผล และความคิดเห็นของตนเองสั้น ๆ ได้		
ผู้ใช้ภาษาขั้นต้น (Basic User)	A1	สามารถเข้าใจประโยคที่มักเจอบ่อย ๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องส่วนตัว ครอบครัว การซื้อสินค้า การเดินทาง ฯลฯ ได้ สามารถสื่อสารในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกิจวัตรประจำวันได้ สามารถอธิบายความต้องการของตนเองโดยใช้ประโยคพื้นฐานได้	แบบเรียนในระดับต้น (Basic Level)	ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาไทยที่ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างจำกัดเฉพาะเรื่องง่าย ๆ 1. สามารถฟังคำแนะนำและคำสั่งง่าย ๆ และปฏิบัติตามได้ถูกต้อง รวมถึงตอบคำถามจากเรื่องสั้นที่ฟังในชีวิตประจำวันได้ 2. สามารถพูดสื่อสารในชีวิตประจำวันง่าย ๆ เช่น ทักทาย นับเลข ถามราคา ชื่อของ บอกวันเวลา บอกที่พัก ครอบครัว การถามทาง เป็นต้น 3. สามารถอ่านแจกลูกคำประเภทต่าง ๆ ต่อจากระดับพื้นฐาน เช่น อ่านคำที่มีตัวการันต์ รร หัน คำพ้องรูป คำพ้องเสียง คำที่มีตัวอักษร ฤ ฦ ฑ อักษรย่อ

				เครื่องหมายวรรคตอน หรือคำที่มาจากภาษาต่างประเทศได้ 4. สามารถเขียนเล่าเรื่องสั้น ๆ เกี่ยวกับการสื่อสารในชีวิตประจำวันหรือเขียนเรียงความขนาดสั้นด้วยคำปะประโยคง่าย ๆ ได้ 5. สามารถเรียนรู้วัฒนธรรมที่สอดคล้องกับเนื้อหาในระดับต้นได้ เช่น การใช้คำสรรพนาม การแนะนำตัวกับผู้อาวุโสหรืออายุน้อยกว่าหรือเท่ากัน การกล่าวชมและรับคำชม เป็นต้น
	A2	สามารถเข้าใจถ้อยความที่ต้องใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยเฉพาะในสิ่งที่ เป็นรูปธรรม สามารถแนะนำตนเอง และผู้อื่นได้ สามารถถามตอบคำถามได้ สามารถพูดโต้ตอบง่าย ๆ ได้ ในกรณี ที่คู่สนทนาพยายามช่วยพูดอย่างช้า ๆ ชัด ๆ	แบบเรียนในระดับพื้นฐาน (Fundamental Level)	ผู้เรียนมีความสนใจในการใช้ภาษาไทย ที่ใช้ในชีวิตประจำวันได้เท่าที่จำเป็น เฉพาะเรื่องพื้นฐาน 1. สามารถฟังและแยกเสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ และ คำศัพท์ได้ถูกต้อง รวมถึงฟังบทสนทนาสั้น ๆ ในห้องเรียนในชีวิตประจำวันที่พูดช้า ๆ ได้ 2. สามารถพูดออกเสียง พยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ได้ถูกต้อง ถามตอบอย่างง่าย ๆ เช่น การทักทาย การแนะนำตัว เป็นต้น 3. สามารถอ่านออกเสียง พยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ได้ถูกต้อง และอ่านแจกลูกสะกดคำที่ประกอบด้วย พยัญชนะ+สระ และ พยัญชนะ+สระ+วรรณยุกต์ และ พยัญชนะ+สระ+วรรณยุกต์+ตัวสะกดตรงตามมาตรา อ่านคำควบกล้ำ อักษรนำ และตอบคำถามจากการอ่านกลุ่มคำและประโยคง่าย ๆ ได้ 4. สามารถเขียนพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ได้ เขียนคำ กลุ่มคำ และประโยคง่าย ๆ ในชีวิตประจำวันได้ 5. สามารถเรียนรู้วัฒนธรรมอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับเนื้อหาในทักษะต่าง ๆ ของระดับพื้นฐาน เช่น มารยาท กล่าวคำสวัสดิ์ ขอบคุณ ขอโทษ การใช้คำลงท้ายของคนไทย

2.5 ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบเนื้อหา วงศัพท์ แบบฝึกหัด และกิจกรรมการสอนที่ปรากฏในแบบเรียนกับตารางที่ 1 การแบ่งระดับของเนื้อหาในแบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ว่าแบบเรียนจากจำนวนทั้งหมด 172 เล่ม เล่มใดมีความสอดคล้องกับคำนิยามการแบ่งระดับเนื้อหาในแบบเรียนบ้าง หลังจากนั้นจึงนำแบบเรียนทั้งหมดมาแบ่งระดับของแบบเรียนตามกรอบดังกล่าวข้างต้น ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้จะใช้เฉพาะแบบเรียนในระดับพื้นฐานถึงระดับต้นเท่านั้นเป็นกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้นจึงคัดเลือกและได้แบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศในระดับพื้นฐานถึงระดับต้น (A2-A1) จำนวน 126 เล่ม

2.6 เมื่อจำแนกระดับของแบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศระดับพื้นฐานถึงระดับต้นแล้ว ผู้วิจัยนำแบบเรียนระดับพื้นฐานถึงระดับต้นทั้งหมดมาจัดประเภทเป็นกลุ่มตามวัตถุประสงค์การนำไปใช้ที่แตกต่างกัน ซึ่งผู้แต่งหรือผู้ประพันธ์แบบเรียนจะระบุไว้เป็นชื่อเรื่องของแบบเรียนหรืออาจจะระบุถึงการนำไปใช้งานตามสถานการณ์ที่ระบุไว้ในแบบเรียนแต่ละเล่มก็ได้ โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์เพื่อการจำแนกออกเป็นกลุ่มโดยอ้างอิงจากงานวิจัยของ ปรียา หิรัญประดิษฐ์ (2545) และบุญเรือง ชื่นสุวิมล (2553) ดังนี้

2.6.1 วัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการเรียนการสอน เป็นแบบเรียนที่นำมาใช้ในสถาบันอุดมศึกษาไทยหรือผลิตโดยสำนักพิมพ์ชั้นนำต่าง ๆ เพื่อใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศในฐานะเป็นแบบเรียนหรือเอกสารประกอบการสอนใช้ในชั้นเรียน เช่น มหาวิทยาลัย โรงเรียนสอนภาษา เป็นต้น

2.6.2 วัตถุประสงค์เพื่อใช้ศึกษาภาษาไทยด้วยตนเอง เป็นแบบเรียนที่แต่งขึ้นเพื่อให้ผู้ที่สนใจภาษาไทยในแง่มุมต่าง ๆ ได้อ่านหรือศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยไม่ได้ผ่านการเรียนรู้ภาษาไทยจากในชั้นเรียนของสถาบันการศึกษา

2.6.3 วัตถุประสงค์เพื่อใช้สำหรับนักท่องเที่ยวหรือผู้ที่เดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย เป็นแบบเรียนที่แต่งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ให้แก่นักท่องเที่ยวหรือนักเดินทางท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

2.6.4 วัตถุประสงค์เพื่อใช้ในสถานการณ์การเรียนรู้เฉพาะด้าน เป็นแบบเรียนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการนำไปใช้ในสถานการณ์การเรียนรู้เฉพาะด้าน เช่น ด้านการทำธุรกิจ ด้านการเรียนรู้วัฒนธรรมไทย เป็นต้น

3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศระดับพื้นฐานถึงระดับต้น

3.1 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลทางภาษาที่เป็นสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ไทยที่ปรากฏในแบบเรียนระดับพื้นฐานถึงระดับต้นทั้งหมด 126 เล่ม โดยจำแนกและจัดกลุ่มสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ไทยที่ปรากฏในแบบเรียนออกเป็นประเภทต่าง ๆ จากนั้นจึงหาค่าเฉลี่ยร้อยละของความถี่ของประเภทสัญลักษณ์แต่ละประเภทที่ปรากฏต่อจำนวนของแบบเรียนทั้งหมด เพื่อแสดงผลประเภทของสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ที่ปรากฏในแบบเรียน

3.2 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลทางภาษาที่เป็นสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ไทยที่ปรากฏในแบบเรียนระดับพื้นฐานถึงระดับต้นที่จำแนกตามวัตถุประสงค์การนำไปใช้ที่แตกต่างกัน จากนั้นจึงหาค่าเฉลี่ยร้อยละของความถี่ของประเภทสัญลักษณ์แต่ละประเภทที่ปรากฏต่อจำนวนแบบเรียนที่จำแนกตามวัตถุประสงค์การนำไปใช้ที่แตกต่างกัน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยข้อมูล โดยผู้วิจัยแบ่งประเด็นสำหรับแสดงผลการศึกษาออกเป็น 2 ประเด็นดังนี้

1. ประเภทของสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ไทยที่ปรากฏในแบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียน ชาวต่างประเทศระดับพื้นฐานถึงระดับต้น

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลในแบบเรียนระดับพื้นฐานถึงระดับต้นทั้งหมด 126 เล่ม พบว่ามีการใช้สัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์รวมทั้งสิ้น 8 ประเภท ดังนี้

1.1 การใช้สัทอักษรสากลแทนเสียงวรรณยุกต์ (IPA) คือ สัญลักษณ์แทนเสียงที่ได้รับการพัฒนาโดยสมาคมสัทศาสตร์สากลและมุ่งหมายให้เป็นสัญลักษณ์มาตรฐานสำหรับการแทนเสียงพูดในทุกภาษา ทั้งนี้ การใช้สัทอักษรสากลแทนเสียงวรรณยุกต์ไทยที่ปรากฏในแบบเรียนมีลักษณะที่ใช้ 2 ลักษณะ คือ 1) ลักษณะสัทอักษรสากลแทนเสียงวรรณยุกต์ไทยแบบเป็นที่นิยม ได้แก่ การไม่ปรากฏรูปแทนเสียงวรรณยุกต์ [๗]¹ นำมาใช้แทนเสียงสามัญ ส่วนการใช้สัญลักษณ์ [ˊ] แทนเสียงวรรณยุกต์เอก การใช้สัญลักษณ์ [ˊ̌] แทนเสียงวรรณยุกต์โท การใช้สัญลักษณ์ [ˊ̌̌] แทนเสียงวรรณยุกต์ตรี และการใช้สัญลักษณ์ [ˊ̌̌̌] แทนเสียงวรรณยุกต์จัตวา และ 2) ลักษณะสัทอักษรสากลแทนเสียงวรรณยุกต์ไทยแบบไม่เป็นที่นิยม ได้แก่ การใช้สัญลักษณ์ [˧] นำมาใช้แทนเสียงสามัญ การใช้สัญลักษณ์ [˨] แทนเสียงวรรณยุกต์เอก การใช้สัญลักษณ์ [˩] แทนเสียงวรรณยุกต์โท การใช้สัญลักษณ์ [˨̌] แทนเสียงวรรณยุกต์ตรี และการใช้สัญลักษณ์ [˨̌̌] แทนเสียงวรรณยุกต์จัตวา พบความถี่ทั้งหมด 74 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 58.7

ตัวอย่างที่ 1

? นี่เท่าไร /nii thǎw-rǎy/		
1.50 บาท	หนึ่งบาทห้าสิบสตางค์	nūng bǎat hǎa-síp sa-taag
	บาทห้าสิบ	baat hǎa-síp
2.50 บาท	สองบาทห้าสิบสตางค์	sǎwng bǎat hǎa-síp sa-taag
	สองบาทห้าสิบ	sǎwng bǎat hǎa-síp
	สิบสตางค์	síp sa-lūng
10.25 บาท	สิบบาทยี่สิบห้าสตางค์	síp bǎat yí-síp-hǎa sa-taag
	สิบบาทยี่สิบ	síp bǎat sa-lūng
10.75 บาท	สิบบาทเจ็ดสิบห้าสตางค์	síp bǎat cēt-síp-hǎa sa-taag
	สิบบาทสามสตางค์	síp bǎat saam sa-lūng

□ Proverb ...สุภาษิต /su-phaa-sít/		
สิบปากว่าไม่เท่าตาเห็น	10 + clf. mouth + to say + not	Ten people's words are not
síp pǎak wǎa mǎy thǎw	+ to be equal + eye + to see	equal to seeing with one's
taa hǎn		own eyes.
"One picture is worth ten thousand words."		

108 | ๑๐๘ ภาษาตะวันตกสอนไทยสู่คนไทยเรียน

ภาพที่ 1 ลักษณะสัทอักษรสากลแทนเสียงวรรณยุกต์ไทยแบบเป็นที่นิยม (Hoonchamlong, 2007, p .108)

ตัวอย่างที่ 2

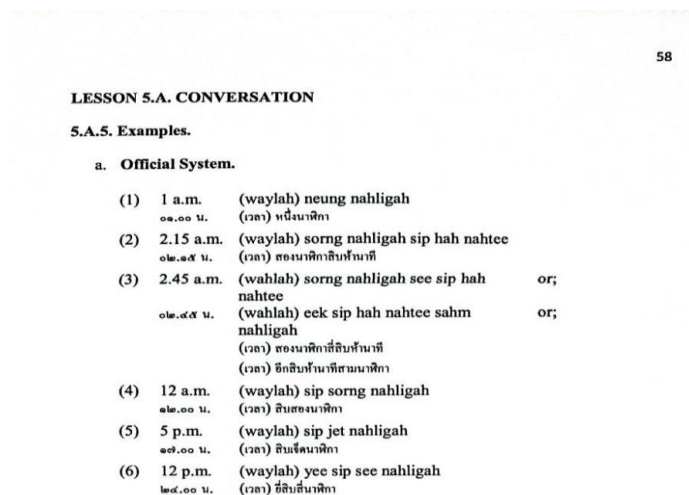
¹ ใช้เป็นสัญลักษณ์ของการไม่ปรากฏรูปแทนวรรณยุกต์ในฐานะเป็นเสียงวรรณยุกต์สามัญ

ภาพที่ 2 ลักษณะสัทอักษรสากลแทนเสียงวรรณยุกต์ไทยแบบไม่เป็นที่ยอมรับ (Campbell & Whiteside, 2014, p. 36)

1.2 การไม่ใช่สัญลักษณ์ใดแทนเสียงวรรณยุกต์ทุกเสียง (zero forms) คือ การใช้เพียงแต่อักษรโรมันแทนเสียงพยัญชนะและสระเท่านั้น โดยไม่มีการปรากฏรูปแทนสัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึงเสียงวรรณยุกต์ไทย [๑]² ไม่ว่าจะเป็นการแทนเสียงวรรณยุกต์สามัญ วรรณยุกต์เอก วรรณยุกต์โท วรรณยุกต์ตรี หรือวรรณยุกต์จัตวา พบความถี่ทั้งหมด 42 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 33.3

ตัวอย่างที่ 3

ภาพที่ 3 การไม่ใช่สัญลักษณ์ใดแทนเสียงวรรณยุกต์ทุกเสียง (Campbell & Shaweevonge, 1957, p. 58)

1.3 การใช้ขีดเส้นใต้ร่วมกับการลากเส้นจุดไข่ปลา (underlines and dots) คือ การใช้ลักษณะสัญลักษณ์ที่เป็นการขีดและลากเส้นไว้ข้างใต้ตัวสัทอักษรหรืออักษรโรมันในรูปแบบแตกต่างกันร่วมกับการไม่ปรากฏรูปแทนเสียงวรรณยุกต์ [๑] นำมาใช้แทนเสียงวรรณยุกต์สามัญ ส่วนการใช้ขีดและลากเส้นใต้ที่แตกต่างกัน

² ใช้เป็นสัญลักษณ์ของการไม่ปรากฏรูปแทนเสียงวรรณยุกต์ทุกเสียง

กันจะมีลักษณะ คือ ชิดเส้นใต้เพียงหนึ่งเส้น [cvc]³ ในพยางค์หรือคำเมื่อแทนเสียงวรรณยุกต์เอก ชิดเส้นใต้รูปคลื่น [cvc] ในพยางค์หรือคำเมื่อแทนเสียงวรรณยุกต์โท ลากเส้นจุดไข่ปลา [cvc] ในพยางค์หรือคำเมื่อแทนเสียงวรรณยุกต์ตรี และชิดเส้นใต้สองเส้น [cvc] ในพยางค์หรือคำเมื่อแทนเสียงวรรณยุกต์จัตวา พบความถี่ทั้งหมด 3 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 2.4

ตัวอย่างที่ 4

ภาพที่ 4 การใช้ชิดเส้นใต้รวมกับการลากเส้นจุดไข่ปลา (Schottenloher, 2019, p.95)

1.4 การใช้ชิดเส้นใต้รวมกับการลากเส้นจุดไข่ปลาและการลากเส้นทแยง (underlines, dots and diagonal strokes) คือ การใช้ลักษณะสัญลักษณ์ที่เป็นการชิดและลากเส้นไว้ข้างใต้ตัวสัทอักษรหรืออักษรโรมันในรูปแบบต่างกันร่วมกับการไม่ปรากฏรูปแทนเสียงวรรณยุกต์ [๑] นำมาใช้แทนเสียงวรรณยุกต์สามัญ ส่วนการใช้ชิดและลากเส้นใต้ที่แตกต่างกันจะมีลักษณะ คือ ชิดเส้นใต้เพียงหนึ่งเส้นทึบ [cvc] ในพยางค์หรือคำเมื่อแทนเสียงวรรณยุกต์เอก ชิดเส้นใต้รูปคลื่น [cvc] วางใต้พยางค์หรือคำเมื่อแทนเสียงวรรณยุกต์โท ลากเส้นจุดไข่ปลา [cvc] วางใต้พยางค์หรือคำเมื่อแทนเสียงวรรณยุกต์ตรี และลากเส้นทแยง [/////] วางใต้พยางค์หรือคำเมื่อแทนเสียงวรรณยุกต์จัตวา พบความถี่ทั้งหมด 3 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 2.4

ตัวอย่างที่ 5

Thai Made Easy: Basic Knowledge, Vocabulary, Pronunciation					
Numbers					
In Thai script there are special characters for the numbers, but 0-9 can be used without any problems all over Thailand. There are two words for 'one' that are used in different contexts. Generally, some Thais aren't very good with numbers and it may happen that there are a few wrong numbers when they repeat or give a phone number. On the other hand, Thais are always looking for all kind of numbers (dates, registration or room numbers) to use for buying legal and illegal lottery tickets.					
ศูนย์ (๐)	subh	0	สิบ เอ็ด	sib ed	11
หนึ่ง (๑)	nueng	1	สิบ สอง	sib song	12
สอง (๒)	song	2	สิบ สาม	sib sam	13
สาม (๓)	sam	3	สิบ สี่	sib see	14
สี่ (๔)	see	4	สิบ ห้า	sib ha	15
ห้า (๕)	ha	5	สิบ หก	sib hok	16
หก (๖)	hok	6	สิบ เจ็ด	sib jet	17
เจ็ด (๗)	jet	7	สิบ แปด	sib paet	18
แปด (๘)	paet	8	สิบ เก้า	sib kao	19
เก้า (๙)	kao	9	ยี่สิบ	yes sib	20
สิบ (๑๐)	sib	10			

ภาพที่ 5 การใช้ชิดเส้นใต้รวมกับการลากเส้นจุดไข่ปลาและการลากเส้นทแยง (Schottenloher & Tremayne, 2011, p.41)

³ ใช้เป็นสัญลักษณ์แทนพยัญชนะและสระ c คือ พยัญชนะ v คือ สระ

1.5 การใช้ลูกศรแทนเสียงวรรณยุกต์ (arrow symbols) คือ การใช้ลักษณะสัญลักษณ์ที่เป็นรูปคล้าย ลูกศร [↗] แสดงทิศทางต่างกันร่วมกับการไม่ปรากฏรูปแทนเสียงวรรณยุกต์ [๑] นำมาใช้แทนเสียงวรรณยุกต์ สามัญ ส่วนการใช้ลูกศรแสดงทิศทางลงต่ำ [↘] แทนเสียงวรรณยุกต์เอก การใช้ลูกศรแสดงทิศทางเปลี่ยนระดับ จากขึ้นสูงไปหาต่ำ [↘] แทนเสียงวรรณยุกต์โท การใช้ลูกศรแสดงทิศทางขึ้นสูง [↗] แทนเสียงวรรณยุกต์ตรี และการใช้ลูกศรแสดงทิศทางเปลี่ยนระดับจากต่ำไปหาขึ้นสูง [↗] แทนเสียงวรรณยุกต์จัตวา พบความถี่ทั้งหมด 1 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 0.8

ตัวอย่างที่ 6

Lesson 9		
9.1 Vocabulary		
วันนี้	wun nee	today
พรุ่งนี้	p-hroong nee	tomorrow
มะวันนี	mareu:n nee	the day after tomorrow
เมื่อวาน/เมื่อวานนี้	meua wahn/meua wahn nee	yesterday
เมื่อวานขึ้น	meun wahn seu:n	the day before yesterday
กำลัง	gumlung	right now, at the moment
เดี๋ยวนี้	deew nee	now
ตอนนี้	taw:n nee	now
ตอนที่/เวลา/ขณะ	taw:n t-hee/we:lah/ k-hana	when

ภาพที่ 6 การใช้ลูกศรแทนเสียงวรรณยุกต์ (Giovanoli, Silapasawat & Taatloha, 2012, p.108)

1.6 การใช้เส้นตรงและโค้งแทนเสียงวรรณยุกต์ (straight lines and curves) คือ การใช้ลักษณะ สัญลักษณ์ที่เป็นรูปร่างของเส้นโค้งแสดงทิศทางต่างกันร่วมกับการไม่ปรากฏรูปแทนเสียงวรรณยุกต์ [๑] นำมาใช้แทนเสียงสามัญ ส่วนการใช้เส้นตรงขีดเส้นใต้ตัวอักษรโรมัน [cvc] แทนเสียงวรรณยุกต์เอก การใช้เส้นตรงและ โค้งแสดงทิศทางเปลี่ยนระดับลงต่ำ [cvc] แทนเสียงวรรณยุกต์โท การใช้เส้นตรงขีดเส้นเหนือตัวสัทอักษรสากล หรืออักษรโรมัน [cvc] แทนเสียงวรรณยุกต์ตรี และการใช้เส้นตรงและโค้งแสดงทิศทางเปลี่ยนระดับสูงขึ้น [cvc] แทนเสียงวรรณยุกต์จัตวา พบความถี่ทั้งหมด 1 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 0.8

ตัวอย่างที่ 7

Chapter 2: Referring to Things	25
this one/that one - un nee/un nan - Un is the general classifier and can refer to any object. The specific classifier for the object may replace un in these examples. Ayk gave me this/this one. Ayk ao un nee hai phom./Un nee Ayk hai (phom). เอยกเอาอันให้ผม/อันนี้เอยกให้(ผม) If you eat this you might get sick. Un nee, gik laeo at ja mai sa-bai. อันนี้กินแล้วอาจจะไม่สบาย This isn't the one I wanted. Un nee mai chai un thee chan yak dai. อันนี้ไม่ใช่อันที่ฉันอยากได้ A: Which one would Jaey like? Jaey ja chawp un na?/Un na? thee Jaey (ja) chawp? แจจะชอบอันไหน/อันไหนที่แจจะชอบ B: What about this one? Un nee mai?/Un nee dee mai? อันนี้มาย/อันนี้ดีมัย	

ภาพที่ 7 การใช้เส้นตรงและโค้งแทนเสียงวรรณยุกต์ (Higbie & Thinsan, 2003, p.25)

1.7 การใช้อักษรย่อแทนความหมายเสียงวรรณยุกต์เป็นสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ (acronyms) คือ การใช้ลักษณะของการนำอักษรย่อของคำศัพท์ที่หมายถึงเสียงวรรณยุกต์นั้นมาแทนความหมายของระดับเสียงเพื่อบ่งบอกเสียงของวรรณยุกต์ไทยรวมกับการไม่ปรากฏรูปแบบเสียงวรรณยุกต์ [๘] นำมาใช้แทนเสียงสามัญ ส่วนการใช้อักษรย่อ [L] มาจากคำศัพท์ว่า “low tone” ใช้แทนเสียงวรรณยุกต์เอก การใช้อักษรย่อ [F] มาจากคำศัพท์ “falling tone” ใช้แทนเสียงวรรณยุกต์โท การใช้อักษรย่อ [H] มาจากคำศัพท์ “high tone” ใช้แทนเสียงวรรณยุกต์ตรี และการใช้อักษรย่อ [R] มาจากคำศัพท์ “rising tone” ใช้แทนเสียงวรรณยุกต์จัตวา พบความถี่ทั้งหมด 1 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 0.8

ตัวอย่างที่ 8

These three steps should be easy. Now, here comes the tricky part:

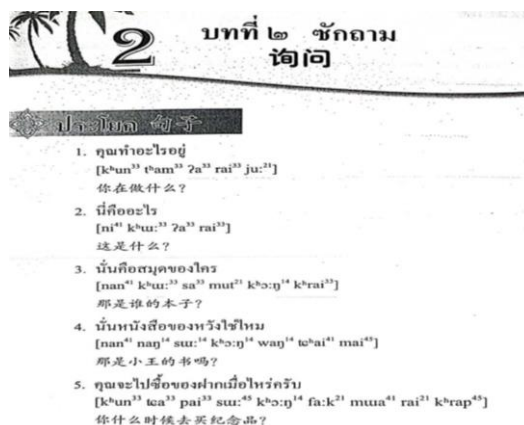
- When ี [mai⁰⁰ ek⁰²] is put on-top low class consonants it will make a ี [mai⁰² to] sound, e.g. ไม [mai⁰⁰] meaning “no”. ม [mor maa⁰⁰] is a low class consonant, but with a ี [mai⁰⁰ ek⁰²] on top, a falling tone ี [mai⁰⁰ to] comes out.
- When ี [mai⁰⁰ to] is put on-top low class consonants it will make a ี [mai⁰⁰ dtriil] sound, e.g. ม้า [maa⁰⁰] meaning “horse”. ม [mor maa⁰⁰] is a low class consonant, but with a ี [mai⁰⁰ to] on top, a high tone ี [mai⁰⁰ dtriil] comes out.
- When ี [mai⁰⁰ ek⁰²] and ี [mai⁰⁰ to] are put on-top high class consonants it makes the sound that it is supposed to make. A high class consonant with no tone symbol will by nature make a ี [jat⁰² dta⁰² waa] sound, e.g. เสือ [suea⁰⁰] (tiger).

21

ภาพที่ 8 การใช้อักษรย่อแทนความหมายเสียงวรรณยุกต์เป็นสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ (Vøblert, 2014, p. 21)

1.8 การใช้ตัวเลขแทนเสียงวรรณยุกต์ (numbers) คือ การใช้ลักษณะสัญลักษณ์ที่เป็นตัวเลขยกขึ้นข้างบนกำกับไว้ด้านหลังของพยางค์หรือคำที่เขียนด้วยตัวสัทอักษรสากลหรืออักษรโรมัน โดยใช้ตัวเลข [33] แทนเสียงวรรณยุกต์สามัญ ใช้ตัวเลข [21] แทนเสียงวรรณยุกต์เอก ใช้ตัวเลข [41] แทนเสียงวรรณยุกต์โท ใช้ตัวเลข [45] แทนเสียงวรรณยุกต์ตรี และใช้ตัวเลข [14] แทนเสียงวรรณยุกต์จัตวาเรียงตามลำดับ พบความถี่ทั้งหมด 1 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 0.8

ตัวอย่างที่ 9

ภาพที่ 9 การใช้ตัวเลขแทนเสียงวรรณยุกต์ (Wu, 2021, p. 23)

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้แสดงผลการใช้สัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ทั้ง 8 ประเภท และค่าเฉลี่ยร้อยละ โดยแสดงผลการเปรียบเทียบประเภทของสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ที่ปรากฏในแบบเรียนดังในตารางที่ 2 ตารางแสดงผลเปรียบเทียบการใช้สัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ในแบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ระดับพื้นฐานถึงระดับต้น ดังนี้

ตารางที่ 2 ตารางแสดงผลเปรียบเทียบการใช้สัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ในแบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศระดับพื้นฐานถึงระดับต้น

ประเภทที่	การใช้สัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ไทยในแบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศระดับพื้นฐานถึงระดับต้น	จำนวนความถี่ (เล่ม)	ค่าเฉลี่ยร้อยละ
1	การใช้สัทอักษรสากลแทนเสียงวรรณยุกต์	74	58.7
2	การไม่ใช้สัญลักษณ์ใดแทนเสียงวรรณยุกต์ทุกเสียง	42	33.3
3	การใช้ขีดเส้นใต้ร่วมกับการลากเส้นจุดไข่ปลา	3	2.4
4	การใช้ขีดเส้นใต้ร่วมกับการลากเส้นจุดไข่ปลาและการลากเส้นทแยง	3	2.4
5	การใช้ลูกศรแทนเสียงวรรณยุกต์	1	0.8
6	การใช้เส้นตรงและโค้งแทนเสียงวรรณยุกต์	1	0.8
7	การใช้อักษรย่อแทนความหมายเสียงวรรณยุกต์เป็นสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์	1	0.8
8	การใช้ตัวเลขแทนเสียงวรรณยุกต์	1	0.8
รวม		126	100

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นประเภทการใช้สัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ที่นิยมใช้มากที่สุด คือ การใช้สัทอักษรสากลแทนเสียงวรรณยุกต์ พบ 74 เล่ม ค่าเฉลี่ยร้อยละ 58.7 รองลงมา คือ การไม่ใช้สัญลักษณ์ใดแทนเสียงวรรณยุกต์ทุกเสียง พบ 42 เล่ม ค่าเฉลี่ยร้อยละ 33.3 ในขณะที่ประเภทสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ไทยที่นิยมใช้น้อยสุดพบทั้งหมด 4 ประเภท คือ การใช้ลูกศรแทนเสียงวรรณยุกต์ พบ 1 เล่ม ค่าเฉลี่ยร้อยละ 0.8 การใช้เส้นตรงและโค้งแทนเสียงวรรณยุกต์ พบ 1 เล่ม ค่าเฉลี่ยร้อยละ 0.8 การใช้อักษรแทนความหมายเสียงวรรณยุกต์เป็นสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ พบ 1 เล่ม ค่าเฉลี่ยร้อยละ 0.8 และการใช้ตัวเลขแทนเสียงวรรณยุกต์ พบ 1 เล่ม ค่าเฉลี่ยร้อยละ 0.8

2. ประเภทของสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ไทยที่ปรากฏในแบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศระดับพื้นฐานถึงระดับต้นจำแนกตามวัตถุประสงค์การนำไปใช้

เมื่อผู้วิจัยได้วิเคราะห์ประเด็นระหว่างประเภทของสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ไทยกับวัตถุประสงค์การนำไปใช้ที่แตกต่างกัน ผลของการศึกษาในประเด็นนี้แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้ง 2 ตัวแปรมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน กล่าวคือ การใช้สัทอักษรสากลแทนเสียงวรรณยุกต์เป็นประเภทของการใช้สัญลักษณ์แบบเดียวที่

ปรากฏการณ์การใช้มากที่สุด ดังที่ผู้วิจัยแสดงผลแล้วในตารางที่ 2 และเมื่อพิจารณาการแสดงผลในตารางที่ 3 ตารางแสดงผลเปรียบเทียบการใช้สัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ไทยที่ปรากฏในแบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศระดับพื้นฐานถึงระดับต้นจำแนกตามวัตถุประสงค์การนำไปใช้ ก็แสดงให้เห็นผลที่สอดคล้องกันว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สัทอักษรสากลแทนเสียงวรรณยุกต์ยังคงมีค่าเฉลี่ยร้อยละในระดับที่มากที่สุด แม้จะพบเพียงบางวัตถุประสงค์การนำไปใช้ของแบบเรียนก็ตาม คือ จะพบในแบบเรียนที่มีวัตถุประสงค์การนำไปใช้เพื่อใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 100 และรองลงมาคือ วัตถุประสงค์เพื่อใช้ศึกษาภาษาไทยด้วยตนเองมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 50 นอกจากนั้นยังแสดงผลให้เห็นอีกว่าหากแบบเรียนมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้สำหรับนักท่องเที่ยวหรือผู้ที่เดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยหรือเพื่อใช้ในสถานการณ์การเรียนรู้เฉพาะด้านจะนิยมใช้การไม่ใช้สัญลักษณ์ใดแทนเสียงวรรณยุกต์มากกว่า ซึ่งการใช้แบบเรียนด้วยวัตถุประสงค์เช่นนี้จะไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการเรียนภาษาไทยอย่างเป็นระบบ แต่จะมุ่งเน้นเพียงเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันหรือใช้เพื่อสื่อสารในสถานการณ์เฉพาะเพียงเท่านั้น ดังนั้นการใช้รูปแบบสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์จึงเปลี่ยนไปเป็นการไม่ใช้สัญลักษณ์ใดแทนเสียงวรรณยุกต์ทุกเสียงมากกว่าการใช้สัทอักษรสากลแทนเสียงวรรณยุกต์ โดยแสดงเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละที่ 60.7 และร้อยละ 53.3 ตามลำดับ แสดงในตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 ตารางแสดงผลเปรียบเทียบการใช้สัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ไทยที่ปรากฏในแบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศระดับพื้นฐานถึงระดับต้นจำแนกตามวัตถุประสงค์การนำไปใช้

ประเภทการใช้สัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ไทยในแบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศระดับพื้นฐานถึงระดับต้น	1. วัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการเรียนการสอน	2. วัตถุประสงค์เพื่อใช้ศึกษาภาษาไทยด้วยตนเอง	3. วัตถุประสงค์เพื่อใช้สำหรับนักท่องเที่ยวหรือผู้ที่เดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย	4. วัตถุประสงค์เพื่อใช้ในสถานการณ์การเรียนรู้เฉพาะด้าน	รวม
1. การใช้สัทอักษรสากลแทนเสียงวรรณยุกต์	33 (100)	25 (50)	11 (39.3)	7 (46.7)	74 (58.7)
2. การไม่ใช้สัญลักษณ์ใดแทนเสียงวรรณยุกต์ทุกเสียง	-	15 (30)	17 (60.7)	8 (53.3)	42 (33.3)
3. การใช้ขีดเส้นใต้ร่วมกับการลากเส้นจุดไข่ปลา	-	3 (6.0)	-	-	3 (2.4)
4. การใช้ขีดเส้นใต้ร่วมกับการลากเส้นจุดไข่ปลาและการลากเส้นทแยง	-	3 (6.0)	-	-	3 (2.4)
5. การใช้ลูกศรแทนเสียงวรรณยุกต์	-	1 (2.0)	-	-	1 (0.8)
6. การใช้เส้นตรงและโค้งแทนเสียงวรรณยุกต์	-	1 (2.0)	-	-	1 (0.8)
7. การใช้อักษรย่อแทนความหมายเสียงวรรณยุกต์เป็นสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์	-	1 (2.0)	-	-	1 (0.8)

8. การใช้ตัวเลขแทนเสียงวรรณยุกต์	-	1 (2.0)	-	-	1 (0.8)
รวม	100 (N=33)	100 (N=50)	100 (N=28)	100 (N=15)	100 (N=126)

จากตารางที่ 3 ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นอีกว่าการใช้สัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ไทยที่ปรากฏในแบบเรียน เมื่อจำแนกตามวัตถุประสงค์การนำไปใช้เพื่อศึกษาภาษาไทยด้วยตนเองจะปรากฏลักษณะของสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ครบทั้ง 8 ประเภท รองลงมา คือ แบบเรียนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการท่องเที่ยวหรือการเดินทางในประเทศไทยและวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในสถานการณ์การเรียนรู้เฉพาะด้านพบเพียงอย่างละ 2 ประเภท ตรงกันข้ามกับวัตถุประสงค์เพื่อใช้สำหรับการเรียนการสอนปรากฏว่าพบน้อยประเภทกว่า 3 วัตถุประสงค์แรกของการนำไปใช้ที่ผู้วิจัยได้กล่าวไปข้างต้น กล่าวคือ พบเพียง 1 ประเภทเท่านั้น ถึงแม้ว่าวัตถุประสงค์เพื่อใช้สำหรับการเรียนการสอนจะพบจำนวนประเภทสัญลักษณ์น้อยก็ตาม แต่ในทางกลับกันยังคงปรากฏการเลือกใช้ระบบสัทอักษรสากลแทนเสียงวรรณยุกต์อยู่เป็นจำนวนมากเช่นเดิม โดยแสดงให้เห็นด้วยค่าเฉลี่ยร้อยละ 100 จึงสะท้อนให้เห็นว่าลักษณะสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ไทยที่ปรากฏในแบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศระดับพื้นฐานถึงระดับต้นยังคงนิยมเลือกใช้ระบบสัทอักษรสากลแทนเสียงวรรณยุกต์อยู่ เนื่องจากเป็นระบบแทนเสียงที่นิยมแพร่หลายในการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเป็นภาษาที่สอง (Second Language) ทั้งนี้สัญลักษณ์แทนเสียงที่พบน้อยที่สุดในแบบเรียนปรากฏว่ามีเพียง 4 ประเภทการใช้ คือ การใช้ลูกศรแทนเสียงวรรณยุกต์ การใช้เส้นตรงและโค้งแทนเสียงวรรณยุกต์ การใช้อักษรแทนความหมายเสียงวรรณยุกต์เป็นสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ และการใช้ตัวเลขแทนเสียงวรรณยุกต์ ซึ่งพบว่าการปรากฏใช้ในแบบเรียนที่มีวัตถุประสงค์การใช้เพื่อศึกษาด้วยตัวเองเพียงเท่านั้น จึงเป็นไปได้ว่าการเลือกใช้สัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ทั้ง 4 ประเภทข้างต้นอาจไม่เป็นที่นิยมมากนักเมื่อเทียบกับการเลือกใช้ระบบสัทอักษรสากลแทนเสียงที่มีมาตรฐานและใช้กันอย่างแพร่หลายในแบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศในปัจจุบัน

การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การอภิปรายผล

การศึกษาลักษณะสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ไทยที่ปรากฏในแบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศระดับพื้นฐานถึงระดับต้นที่มีวัตถุประสงค์การนำไปใช้แตกต่างกัน เก็บรวบรวมข้อมูลและคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากเอกสารที่เป็นแบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศระดับพื้นฐานถึงระดับต้นมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล ทั้งหมด 126 เล่ม และมีจุดมุ่งหมายในการศึกษาทั้งหมด 3 ประการ คือ 1) วิเคราะห์ลักษณะของสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ไทยที่ปรากฏในแบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศระดับพื้นฐานถึงระดับต้น 2) เปรียบเทียบความแตกต่างของสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ไทย และ 3) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การนำไปใช้ที่แตกต่างกันของแบบเรียนกับสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ไทยในแบบเรียน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ลักษณะของสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ที่ปรากฏในแบบเรียนสอนภาษาไทยระดับพื้นฐานถึงระดับต้นมีทั้งหมด 8 ประเภท ได้แก่ 1) การใช้สัทอักษรสากลแทนเสียงวรรณยุกต์ (ร้อยละ 58.7) 2) การไม่ใช้สัญลักษณ์ใดแทนเสียงวรรณยุกต์ทุกเสียง (ร้อยละ 33.3) 3) การใช้ขีดเส้น

ได้รวมกับการลากเส้นจุดไข่ปลา (ร้อยละ 2.4) 4) การใช้ขีดเส้นใต้รวมกับการลากเส้นจุดไข่ปลาและการลากเส้นทแยง (ร้อยละ 2.4) 5) การใช้ลูกศรแทนเสียงวรรณยุกต์ (ร้อยละ 0.8) 6) การใช้เส้นตรงและโค้งแทนเสียงวรรณยุกต์ (ร้อยละ 0.8) 7) การใช้อักษรย่อแทนความหมายเสียงวรรณยุกต์เป็นสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ (ร้อยละ 0.8) 8) การใช้ตัวเลขแทนเสียงวรรณยุกต์ (ร้อยละ 0.8) เมื่อนำประเภทของสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ไทยมาเปรียบเทียบกัน ผลวิจัยยังแสดงให้เห็นอีกว่า แบบเรียนมีลักษณะสัญลักษณ์การใช้สัทอักษรสากลแทนเสียงวรรณยุกต์มากที่สุด รองลงมาคือ การไม่ใช้สัญลักษณ์ใดแทนเสียงวรรณยุกต์ทุกเสียง และน้อยที่สุดมี 4 ประเภทซึ่งมีจำนวนเท่ากัน คือ การใช้ลูกศรแทนเสียงวรรณยุกต์ การใช้เส้นตรงและโค้งแทนเสียงวรรณยุกต์ การใช้อักษรย่อแทนความหมายเสียงวรรณยุกต์เป็นสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ และการใช้ตัวเลขแทนเสียงวรรณยุกต์ ผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเรือง ชื่นสุวิมล (2554, น. 51) ซึ่งศึกษาการแทนเสียงวรรณยุกต์ในหนังสือสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศได้กล่าวไว้ว่า ระบบที่หนังสือนิยมใช้มากที่สุด คือ สัทอักษรสากล (IPA) และรองลงมา คือ การไม่ใช้สัญลักษณ์ใด ๆ ทั้งสิ้นแทนเสียงวรรณยุกต์ (zero forms) และนิยมน้อยที่สุด คือ การใช้ตัวเลขแทนเสียงวรรณยุกต์ (numbers) ในทำนองเดียวกันกับการเสนอความคิดเห็นของ รุ่งฤดี แพลงผร (2561, น. 129-130) ที่สอดคล้องกับผลการวิจัยนี้ซึ่งได้กล่าวถึงความสำคัญของการใช้สัทอักษรไว้ว่า ภาษาแต่ละภาษาในโลกจะมีระบบเสียงที่แตกต่างกันไป ดังนั้นเพื่อช่วยให้การพิจารณาเสียงที่ปรากฏในคำพูดเข้าใจได้อย่างชัดเจน นักสัทศาสตร์ (Phonetician) จึงได้สร้างอักษรแทนเสียงขึ้นชุดหนึ่ง เพื่อใช้แทนเสียงต่าง ๆ ในโลกนี้ เรียกว่า สัทอักษร (Phonetic Alphabet) เพราะสัทอักษรมีคุณสมบัติ 2 ประการ ได้แก่ 1) ใช้บันทึกเสียงพูดที่มีใช้ในภาษาทุกภาษาในโลก 2) ตัวอักษรตัวหนึ่งใช้บันทึกเสียงเพียงเสียงเดียวและเสียงแต่ละเสียงมีอักษรที่ใช้บันทึกได้เพียงตัวเดียว ความคิดเห็นดังกล่าวสะท้อนให้ผู้วิจัยเห็นว่า การที่โดยส่วนใหญ่แบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศนิยมใช้สัทอักษรสากล (IPA) มากที่สุดนั้น ส่วนหนึ่งเป็นเพราะสัทอักษรเป็นระบบอักษรแทนเสียงที่มีความเป็นมาตรฐานสากลและนิยมแพร่หลาย ในปัจจุบันนำมาใช้ในงานที่ต้องมีการถอดเสียง (transcription) จากเจ้าของภาษา (native speaker) ทั้งนี้สัทอักษรถูกคิดค้นประดิษฐ์ขึ้นมาโดยกลุ่มครูชาวฝรั่งเศสที่ได้ก่อตั้งสมาคมใน ค.ศ. 1886 โดยใช้ชื่อว่า International Phonetic Association (IPA) โดยระบบสัทอักษรแทนเสียงพูดของมนุษย์นี้เปรียบเป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะใช้แทนเสียงของเจ้าของภาษาได้ง่าย มีความแม่นยำถูกต้อง และเป็นธรรมชาติมากที่สุด อีกทั้งนิยมใช้กันทั่วไปในการเรียนการสอนออกเสียงภาษาต่างประเทศในฐานะภาษาที่สองอีกด้วย พิณทิพย์ ทวยเจริญ (2547, น. 83-84) ได้ให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมในประเด็นดังกล่าวเกี่ยวกับการใช้สัทอักษรเพื่อการถอดเสียงว่า การถอดเสียงมีหลายรูปแบบ ได้แก่ 1) การถอดเสียงแบบโรมันกว้างและแบบโรมันแคบของเฮ็นรี สวิต 2) การถอดเสียงตามการจัดระบบในภาษา และ 3) การถอดเสียงแบบให้รายละเอียดเหมือนเสียงพูดจริง ซึ่งจากการที่ผู้วิจัยพิจารณาสัทอักษรที่ปรากฏในแบบเรียนไม่ว่าจะเป็นแทนเสียงพยัญชนะ สระ หรือวรรณยุกต์ก็ตาม โดยปกติจะใช้การถอดเสียงตามการจัดระบบในภาษา เพราะเป็นการถอดเสียงตามสัญลักษณ์ที่กำหนดขึ้นในจำนวนจำกัด สัญลักษณ์เหล่านี้กำหนดมาจากวิธีการกำหนดระบบเสียงในภาษาตามวิธีการสัทวิทยา (Phonology) โดยใช้ลักษณะการถอดเสียงด้วยหน่วยเสียง (simple phonemic transcription) การถอดเสียงด้วยหน่วยเสียงเป็นการถอดเสียงด้วยสัญลักษณ์หน่วยเสียงที่กำหนดขึ้นในระบบเสียงภาษาใดภาษาหนึ่งโดยไม่มีเครื่องหมายเสริมสัทอักษรที่ยูกยากยกเว้นเครื่องหมายแสดงความยาว และเครื่องหมายแสดงการเน้นหนักบนพยางค์สำหรับภาษาที่มีการเน้นหนักบนพยางค์เฉพาะที่ (stress) อย่างเช่นในภาษาอังกฤษ และยังไม่ต้องคำนึงถึงการ

เปลี่ยนแปลงทางเสียงที่เกิดขึ้นได้เนื่องจากอิทธิพลของบริบททางภาษา (language context) จุดสังเกตนี้เองจึงทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าการถ่ายทอดเสียงด้วยหน่วยเสียงมักเป็นวิธีการเลือกใช้ด้วยระบบสัทอักษรซึ่งนิยมใช้เป็นสัญลักษณ์แทนเสียงในแบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศมากที่สุด

นอกจากนั้นการวิจัยนี้ยังกล่าวถึงประเด็นระหว่างประเภทของสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ไทยกับวัตถุประสงค์การนำไปใช้ที่แตกต่างกันของแบบเรียน ซึ่งผลของการศึกษาในประเด็นนี้แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้ง 2 ตัวแปร มีความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกัน กล่าวคือ การใช้สัทอักษรสากลแทนเสียงวรรณยุกต์เป็นประเภทของการใช้สัญลักษณ์แบบเดียวที่ปรากฏว่านิยมใช้มากที่สุดแบบเรียน และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างการใช้สัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ไทยกับวัตถุประสงค์การนำไปใช้ของแบบเรียนก็แสดงให้เห็นผลที่สอดคล้องกันว่าความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สัทอักษรสากลแทนเสียงวรรณยุกต์ยังคงมีค่าเฉลี่ยร้อยละในระดับที่มากที่สุด แม้จะพบในบางวัตถุประสงค์การนำไปใช้ของแบบเรียนก็ตาม กล่าวคือ จะพบในแบบเรียนที่มีวัตถุประสงค์การนำไปใช้เพื่อใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 100 และรองลงมาคือ วัตถุประสงค์เพื่อใช้ศึกษาภาษาไทยด้วยตนเองมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 50 ในทางกลับกันยังแสดงผลให้เห็นอีกว่าหากแบบเรียนนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้สำหรับนักท่องเที่ยวหรือผู้ที่เดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยหรือเพื่อใช้ในสถานการณ์การเรียนรู้เฉพาะด้าน แบบเรียนจะนิยมการไม่ใช้สัญลักษณ์ใดแทนเสียงวรรณยุกต์มากกว่า ซึ่งการใช้แบบเรียนด้วยวัตถุประสงค์เช่นนี้จะไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการเรียนภาษาไทยอย่างเป็นระบบ แต่จะมุ่งเน้นเพียงเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันหรือใช้สื่อสารในสถานการณ์จำเพาะเท่านั้น ดังนั้นการใช้รูปแบบสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์จึงเปลี่ยนไปเป็นการไม่ใช้สัญลักษณ์ใดแทนเสียงวรรณยุกต์ทุกเสียงมากกว่าการใช้สัทอักษรสากลแทนเสียงวรรณยุกต์ โดยแสดงเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ ที่ 60.7 และร้อยละ 53.3 ตามลำดับ ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญเรือง ชื่นสุวิมล (2554, น.53) ที่กล่าวว่า สัทอักษรสากลเป็นสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์เพียงแบบเดียวที่มีใช้ในทุกประเภทของวัตถุประสงค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นสัญลักษณ์ที่พบมากที่สุดในหนังสือที่เขียนขึ้นเพื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา และความถี่จะลดน้อยลงในหนังสือเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ ตามลำดับ ทั้งนี้ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า รูปแบบสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ในแบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศระดับพื้นฐานถึงระดับต้น ถ้าหากเป็นแบบเรียนที่มีวัตถุประสงค์การนำไปใช้เพื่อใช้ในการเรียนการสอนจะต้องมีระบบการนำสัญลักษณ์แทนเสียงมาใช้ประกอบในแบบเรียนเสมอ ไม่ว่าจะเป็นแทนเสียงพยัญชนะ สระ หรือวรรณยุกต์ ซึ่งเป็นเสียงที่สำคัญในการกำหนดความหมายของคำในภาษาไทย และยิ่งถ้าหากแบบเรียนนั้นผลิตขึ้นโดยสถาบันการศึกษาเพื่อนำไปใช้สอนภาษาไทยโดยเฉพาะ เช่น ใช้สอนภาษาไทยในโรงเรียนสอนภาษาหรือในมหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษาเหล่านี้จะให้ความสำคัญกับการสอนในสิ่งที่เป็มาตรฐานเดียวกัน จึงเป็นที่น่าสังเกตได้ว่าการใช้สัทอักษรสากลแทนเสียงวรรณยุกต์ (IPA) จัดเป็นระบบที่ยอมรับและนำมาใช้ในสถาบันการศึกษาไทยกันอย่างแพร่หลาย ยกตัวอย่างเช่นในงานวิจัยของ วิภาศรี จ้อยสูงเนิน (2537, น.49-55) เกี่ยวกับการแก้ไขการออกเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยของนักเรียนระดับ 8 โรงเรียนนานาชาติ เชียงใหม่ โดย การแทนเสียงด้วยตัวอักษรอย่างมีระบบ ซึ่งเป็นการเลือกใช้สัญลักษณ์แทนเสียงด้วยสัทอักษรสากลและนำมาใช้สอนออกเสียงวรรณยุกต์ไทยให้แก่ผู้เรียนที่ใช้ภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ปรากฏผลว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกออกเสียงวรรณยุกต์ไทยด้วยแบบเรียนที่ใช้อักษรแทนเสียงอย่างมีระบบ ทำให้นักเรียนมีการออกเสียงวรรณยุกต์ได้ถูกต้องมากกว่าก่อนที่นักเรียนจะได้รับการสอนด้วยวิธีดังกล่าว จึงทำให้เห็นว่าการเลือกแบบเรียนที่ใช้สัทอักษรสากลแทนเสียงวรรณยุกต์ย่อมมีประสิทธิภาพมากกว่าแบบเรียนที่ไม่ใช้สัญลักษณ์ใด

แทนเสียงวรรณยุกต์เลย เพราะแบบเรียนที่นำมาใช้ในการสอนเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการสอนผู้เรียนที่ไม่มีพื้นฐานภาษาไทยมาก่อนให้เข้าใจและเรียนรู้ภาษาไทยอย่างเป็นระบบตามมาตรฐานที่ยอมรับกันในสถาบันการศึกษาไทย ในทางกลับกันหากเป็นแบบเรียนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ศึกษาภาษาไทยด้วยตนเอง วัตถุประสงค์เพื่อใช้ในสถานการณ์การเรียนรู้เฉพาะด้าน และวัตถุประสงค์เพื่อการใช้สำหรับนักท่องเที่ยวหรือผู้ที่เดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย แม้ว่าจะมีลำดับการปรากฏสัญลักษณ์แทนเสียงด้วยการใช้สัทอักษรสากลแทนเสียงวรรณยุกต์ (IPA) ที่ลดหลั่นกันลงมาตามลำดับ แต่ก็ยังคงพบว่าประเภทของการใช้สัทอักษรสากลแทนเสียงวรรณยุกต์ (IPA) ยังคงพบมากกว่าประเภทการใช้สัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ไทยในรูปแบบอื่น ๆ อยู่ดี ซึ่งจากการที่ผู้วิจัยเรียงลำดับปีที่ตีพิมพ์ของแบบเรียนที่นำมาใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้และพิจารณาวิเคราะห์สัญลักษณ์ที่ปรากฏในแบบเรียนทำให้เห็นได้ว่าในระยะหลัง พ.ศ. 2523 (ค.ศ. 1980) เป็นต้นมา แบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศที่ผลิตขึ้นโดยส่วนใหญ่นิยมใช้สัญลักษณ์แทนเสียงด้วยระบบสัทอักษรสากลค่อนข้างมากและพบได้มากกว่าการใช้รูปแบบสัญลักษณ์ประเภทอื่น ๆ โดยเฉพาะเมื่อแบบเรียนมีวัตถุประสงค์การนำไปใช้เพื่อการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษา ผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเรือง ชื่นสุวิมล (2544, น.9-16) ที่เกี่ยวกับการศึกษาสถานภาพหนังสือสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศซึ่งได้ลำดับเวลาของหนังสือออกเป็น 8 ช่วงเวลา ทำให้เห็นพัฒนาการของหนังสือภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศตั้งแต่ช่วงก่อนยุค ค.ศ. 1940 (ก่อน พ.ศ. 2483) จนถึงช่วงยุค ค.ศ. 2000-2001 (พ.ศ. 2543-2544) ว่า ในอดีตหนังสือเกิดขึ้นมาด้วยวัตถุประสงค์ทางด้านการเมืองระหว่างประเทศอันเป็นเหตุการณ์ในยุครัตนโกสินทร์ตอนต้นหรือยุคก่อน ค.ศ. 1940 (ก่อน พ.ศ. 2483) ในอีกด้านหนึ่งหนังสือเขียนขึ้นมาด้วยวัตถุประสงค์ทางด้านการทหาร ซึ่งกรณีดังกล่าวเกิดขึ้นในช่วงสงครามโลกครั้งที่สองหรือประมาณช่วงกลางยุค ค.ศ. 1940 (ประมาณ พ.ศ. 2483-2492) และบางส่วนสัมพันธ์กับสงครามเวียดนามในช่วงทศวรรษ ค.ศ. 1960-1970 (พ.ศ. 2503-2513) และในอดีตอีกเช่นกันที่หนังสือสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติเขียนและพิมพ์ขึ้นมาด้วยสาเหตุว่า หนังสือประเภทนี้ขาดตลาด หนังสือเก่าหรือที่เคยตีพิมพ์มาก่อนหน้านั้นหาได้ยากไม่มีการตีพิมพ์ใหม่ อีกทั้งราคาของหนังสือมือสองยังมีราคาแพง เหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นชัดเจนในยุค ค.ศ. 1950 (ประมาณ พ.ศ. 2493-2502) และในช่วงถัดมาเกิดหนังสือขึ้นเนื่องจากชาวต่างชาติจำเป็นต้องเรียนรู้ภาษาไทย รวมทั้งมีหนังสือเรียนภาษาไทยด้วยเหตุผลมาจากการทูตซึ่งอยู่ในยุค ค.ศ. 1960 (ประมาณ พ.ศ. 2503-2512) และในลำดับถัดมาหนังสือจำนวนมากได้ถูกเขียนขึ้นสำหรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในเมืองไทยระยะสั้น ๆ หรือสำหรับ ชาวต่างประเทศที่เข้ามาพำนักอาศัยในไทยระยะหนึ่งจะอยู่ในยุค ค.ศ. 1970 (ประมาณ พ.ศ. 2513-2522) ซึ่งหนังสือที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการนี้มีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สำหรับเหตุผลอื่น ๆ ที่ทำให้มีหนังสือสอนภาษาไทยขึ้นมาก็เพื่อใช้เป็นตำราแบบเรียนสำหรับการเรียนการสอนในห้องเรียนหรือในสถาบันการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยหรือโรงเรียนสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศซึ่งเกิดขึ้นในยุค ค.ศ. 1980 (ประมาณ พ.ศ. 2523-2532) ถัดมาหนังสือเกิดขึ้นมาด้วยเหตุผลด้านการติดต่อสื่อสารทางธุรกิจในยุค ค.ศ. 1990 (ประมาณ พ.ศ. 2533-2542) และสุดท้ายหนังสือสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการติดต่อสื่อสารกับคนรักหรือคู่รักชาวไทยโดยเฉพาะ เริ่มมีตั้งแต่ ค.ศ. 2000-2001 (ประมาณ พ.ศ. 2543-2544) จากที่ผู้วิจัยกล่าวมาข้างต้นจึงสอดคล้องกับผลการวิจัยในครั้งนี้และทำให้เห็นแนวโน้มของการใช้สัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ไทยด้วยสัทอักษรสากลที่มีเพิ่มมากขึ้นตามช่วงเวลาจากในอดีตจนถึงปัจจุบันซึ่งผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลได้ ตั้งแต่ ค.ศ. 1955-2021 (ประมาณ พ.ศ. 2498-2564) โดยการใช้สัทอักษรสากลแทนเสียงวรรณยุกต์ไทยในแบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียน

ชาวต่างประเทศระดับพื้นฐานถึงระดับต้นจะเกิดขึ้นมากที่สุดเมื่อใช้ในวัตถุประสงค์สำหรับการเรียนการสอน โดยเฉพาะในสถาบันการศึกษา จากพัฒนาการของหนังสือภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศตั้งแต่ช่วงก่อนยุค ค.ศ. 1940 (ก่อน พ.ศ. 2483) จนถึงช่วงยุค ค.ศ. 2000-2001 (พ.ศ. 2543-2544) ที่กล่าวไปข้างต้นจึงทำให้ผู้วิจัย ตั้งข้อสังเกตได้ถึงสาเหตุหลักที่แบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศในยุคหลัง พ.ศ. 2544 จนถึงปัจจุบันที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูล (พ.ศ. 2565) มีการใช้ระบบสัทอักษรสากลแทนเสียงด้วยระบบ IPA มากขึ้น อาจเนื่องด้วยผู้สอนภาษาหรือแม้แต่ผู้เรียนภาษาเองในปัจจุบันมีการเรียนภาษาไทยด้วยการนำแนวคิดทางด้าน ภาษาศาสตร์ (Linguistics) มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยอย่างถูกต้องและแพร่หลายเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้เข้าใจระบบการใช้สัทอักษรแทนเสียงวรรณยุกต์ในรูปแบบที่เป็นสากล เพราะในอดีตแบบเรียนสอน ภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศในระดับพื้นฐานถึงระดับต้นมิได้ใช้ระบบสัทอักษรสากลนี้อย่าง แพร่หลายเท่าในปัจจุบันนัก ผวนกับสถานการณ์การเรียนภาษาไทยในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปจากในอดีตมาก เนื่องจากมีการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศทั้งในระบบของโรงเรียนตั้งแต่ระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานถึงระดับอุดมศึกษา จึงเป็นสาเหตุที่แสดงให้เห็นชัดเจนว่าการจัดการเรียนการสอนในยุค ปัจจุบันย่อมเป็นระบบและมีมาตรฐานมากขึ้น มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และพัฒนาขึ้นอย่างเป็นสากลมากกว่า ในอดีต เพื่อตอบสนองต่อกลุ่มผู้เรียนที่ต้องการเรียนภาษาไทยอย่างลึกซึ้ง มีวัตถุประสงค์การศึกษาอย่างจริงจัง และนำความรู้ไปประกอบอาชีพซึ่งแตกต่างจากในอดีตที่ผู้เรียนชาวต่างประเทศส่วนใหญ่เรียนภาษาไทยโดยเน้น เพื่อสื่อสารและใช้เป็นเพียงเครื่องมือสร้างความสัมพันธ์กับคนไทยเท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

1. ในการวิจัยครั้งนี้ได้วิเคราะห์เฉพาะลักษณะสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ไทยที่ปรากฏในแบบเรียน สอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศระดับพื้นฐานถึงระดับต้นเท่านั้น ยังไม่ได้ศึกษาแบบเรียนใน ระดับกลางหรือระดับสูง จึงเป็นที่น่าสนใจในโอกาสต่อไปหากศึกษาในภาพรวมของแบบเรียนในทุกระดับ การใช้ สัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์จะปรากฏประเภทของสัญลักษณ์ที่หลากหลายมากกว่าที่ผู้วิจัยพบหรือไม่ หรือ ประเภทใดเป็นที่นิยมใช้มากที่สุดในปัจจุบัน
2. ในขณะที่ผู้วิจัยศึกษางานวิจัยนี้พบว่ายังมีการใช้สัญลักษณ์แทนเสียงในแง่มุมอื่นอีก เช่น สัญลักษณ์ แทนเสียงพยัญชนะ สระ ซึ่งโดยส่วนใหญ่นิยมใช้สัทอักษรสากลแทนเสียง แต่ในบางเล่มปรากฏว่าใช้รูปแบบ สัทอักษรสากลแทนเสียงของพยัญชนะหรือสระไม่ตรงกัน หรือบางเล่มเลือกใช้อักษรของภาษาตนเองแทนเสียง เช่น บางเล่มของภาษาญี่ปุ่นที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลพบว่าใช้อักษรคะตะคะนะ (katakana) แทนเสียงพยัญชนะหรือ สระแทนที่จะใช้สัทอักษรสากล จึงเป็นที่น่าสนใจหากนำมาจัดประเภทของรูปแบบสัทอักษรสากลหรือชุดอักษร เฉพาะของบางภาษาที่นำมาใช้แทนเสียงพยัญชนะไทยหรือสระไทยที่ปรากฏในแบบเรียนระดับพื้นฐานถึงระดับ ต้น ระดับกลาง หรือระดับสูง ว่าจะมีการใช้แตกต่างกันก็ประเภท และประเภทใดนิยมใช้ในแบบเรียนมากที่สุดใน ปัจจุบัน
3. งานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นแบบเรียนเท่านั้น จึงเป็นที่น่าสนใจว่าหากศึกษา ถึงทัศนคติของผู้เรียนชาวต่างประเทศในแต่ละระดับว่ามีทัศนคติอย่างไรต่อการเลือกใช้แบบเรียนสอนภาษาไทย รวมถึงทัศนคติของผู้สอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศด้วยว่านิยมใช้แบบเรียนที่มีการใช้สัญลักษณ์แทน เสียงหรือไม่ก็จะส่งผลให้ทราบเป็นแนวทางการผลิตแบบเรียนที่เหมาะสมกับความต้องการใช้ของผู้เรียนมากขึ้น

รวมถึงความจำเป็นในการใช้สัญลักษณ์แทนเสียงในแบบเรียนยังคงมีความจำเป็นสำหรับผู้เรียนอยู่หรือไม่ เพราะในขณะที่ผู้วิจัยทำการศึกษพบว่า มีแบบเรียนสอนภาษาไทยบางเล่มที่ใช้สำหรับสอนผู้เรียนชาวต่างประเทศในบางภาษาไม่ใช้สัญลักษณ์แทนเสียงใดเลย แต่ใช้วิธีการแปลภาษาจากภาษาต้นทางที่ผู้เรียนต้องการเรียน (target language) สู่ภาษาปลายทาง (source language) ที่เป็นภาษาแม่ของผู้เรียนเอง (mother tongue) เพื่อใช้ในการเรียนและทำความเข้าใจภาษาไทย

องค์ความรู้ที่ได้รับจากงานวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาลักษณะสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ไทยที่ปรากฏในแบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศระดับพื้นฐานถึงระดับต้นที่มีวัตถุประสงค์การนำไปใช้แตกต่างกัน ส่งผลให้ได้รับองค์ความรู้ 3 ประการ คือ 1) ด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะการคัดสรรสื่อการสอนประเภทแบบเรียน (textbook) ให้เหมาะกับการใช้สอน 2) ด้านแนวทางการใช้ลักษณะสัญลักษณ์แทนเสียงที่เป็นมาตรฐานกลางและเป็นที่ยอมรับระดับสากล รวมถึงมองเห็นแนวโน้มการใช้สัญลักษณ์แทนเสียงที่ปรากฏในแบบเรียนว่ามีแนวโน้มการใช้ลักษณะเช่นไรในปัจจุบันเพื่อให้ผู้สอนเลือกใช้แบบเรียนได้เหมาะสมกับการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ 3) ด้านระบบเสียงในภาษา แบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศได้อธิบายระบบเสียงในภาษาไทยไม่ว่าจะเป็นเรื่องของพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ แบบเรียนบางเล่มใช้วิธีการถ่ายทอดเสียง (transcription) และใช้ระบบสัทอักษรสากลมาแทนเสียงคำ ประโยค หรือข้อความที่ปรากฏในแบบเรียน แต่บางเล่มใช้เพียงอักษรโรมันมาแทนเสียงเท่านั้น ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามแต่ผู้เขียนแต่ละคนหรือวัตถุประสงค์ในการนำไปใช้ของแบบเรียน ดังนั้นการได้ทราบข้อมูลและทำความเข้าใจประเด็นความแตกต่างนี้จะทำให้ผู้สอนสามารถเลือกรูปแบบของการสอนให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องระบบเสียงโดยเฉพาะเรื่องเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยได้ง่ายขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา นาคสกุล. (2556). *ระบบเสียงภาษาไทย*. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กัลยา ดิงศภิทัย, ม.ร.ว. (2525). “หน่วยที่ 2 เสียงในภาษา” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 3 หน่วยที่ 1-6 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด.ป. สัมพันธ์พาณิชย์.
- กลุ่มประเมินคุณภาพทางการศึกษา สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *คู่มือรับสมัครสอบวัดระดับความสามารถในการใช้ภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศ ปีพุทธศักราช 2563*. ค้นคืนจาก https://file.job.thai.com/prakad/betobec2020/betobec2020_2.
- ตริงตรา แหลมสมุทร. (2556). *การสร้างหนังสือภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับนักศึกษาต่างชาติ*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.

- ธนิกาญจน์ ชิงค์. (2550). การออกเสียงวรรณยุกต์และสระในภาษาไทยของนักศึกษาที่พูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ โครงการไทยศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- นริศรา ไพเจริญ. (2559). การวิเคราะห์บทสนทนาในแบบเรียนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ. (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- นวลทิพย์ เพิ่มเพชร. (2555). รายงานการวิจัยเรื่องกลวิธีบางประการในการสอนภาษาไทยแก่ชาวต่างประเทศ: วิเคราะห์จากแบบเรียนภาษาไทยพื้นฐาน 8 เล่ม. *วารสารวรรณวิทัศน์*, 12(2), 113-154.
- เบ็ญจวรรณ สุนทรากุล. (2559). *วิวัฒนาการของแบบเรียนไทย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญเรือง ชื่นสุวิมล. (2549). *สัทอักษรแทนเสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ภาษาไทยในหนังสือสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศ* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บุญเรือง ชื่นสุวิมล. (2553). หนังสือสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศเขียนขึ้นด้วยวัตถุประสงค์ใด. *วารสารภาษาและภาษาศาสตร์*, 29(1), 56-77.
- บุญเรือง ชื่นสุวิมล. (2544). *สถานภาพหนังสือสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศ* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บุญเรือง ชื่นสุวิมล. (2554). วรรณยุกต์มีการแทนเสียงอย่างไรในหนังสือสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศ. *วารสารภาษาและภาษาศาสตร์*, 29(2), 46-60.
- ปราโมทย์ ชูเดช. (2564). ศึกษาการสร้างแบบฝึกเขียนสะกดคำเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนภาษาไทยของนักศึกษาชาวจีนที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ. *วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์*, 16(2), 16-26.
- ปรียา หิรัญประดิษฐ์. (2545). *สถานภาพการเรียนและการสอนภาษาไทยให้แก่ชาวต่างประเทศในประเทศไทย* (รายงานการวิจัย). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พิณทิพย์ ทวยเจริญ. (2547). *ภาพรวมของการศึกษาสังคมศาสตร์และภาษาศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พัชรินทร์ บุรณะกร. (2565). การสร้างแบบฝึกพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความและเขียนสรุปความ โดยใช้ขั้นตอนสำหรับนักศึกษาชาวจีนมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. *วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์*, 17(1), 15-28.
- รังรอง เจียมวิจักขณ์. (2561). *แบบเรียนภาษาไทย: พัฒนาการจากอดีตสู่ปัจจุบัน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รุ่งฤดี แผลงสร. (2561). *ศาสตร์การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิภาศรี จ้อยสูงเนิน. (2537). *การแก้ไขการออกเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยของนักเรียนระดับ 8 โรงเรียนนานาชาติเชียงใหม่ โดยการแทนเสียงด้วยตัวอักษรอย่างมีระบบ*. (การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ศรีวิไล พลมณี. (2545). *พื้นฐานการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สถาบันส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น). (2566). *การสอบวัดระดับภาษาไทย ส.ส.ท. ครั้งที่ 26*. ค้นคืนจาก <https://www.tpa.or.th/slc/activity.php?id=126>.
- สถาบันภาษาไทยสิรินธร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2566). *การทดสอบสมรรถภาพการใช้ภาษาไทยสำหรับผู้พูดภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ*. ค้นคืนจาก <https://www.sti.chula.ac.th/operation-service/thai-test/thai-test-for-non-native/cu-tfl-th/>.
- สิริกร จิเจริญ. (2554). *แบบฝึกการผันวรรณยุกต์สำหรับผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ*. (สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- สุนันทา ศักดิ์ชัยสมบูรณ์. (2564). *การวิเคราะห์เนื้อหาและคำศัพท์ในแบบเรียนภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างชาติ* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- เสริมแสง พันธุ์สุด. (2530). *พัฒนาการของแบบเรียนหลักภาษาไทย: วิเคราะห์เฉพาะแบบเรียนหลักภาษาชั้นต้น* (เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์). คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2565). *ดาวนโหลดสถิติอุดมศึกษาจำแนกประเภทรัฐและเอกชน*. ค้นคืนจาก https://info.mhesi.go.th/stat_aca_uni.php?search_year=2565&download=7222&file_id=202301191105.xlsx.
- อัมพร แก้วสุวรรณ. (2553). *การวิเคราะห์แบบเรียนภาษาไทย*. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อัมพร พงษา. (2518). *การวิเคราะห์แบบเรียนภาษาไทยสำหรับผู้เริ่มเรียนชาวต่างประเทศ*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร.
- หทัย ตันหยง. (2528). *เอกสารคำสอน นส.425 การเขียนหนังสือเรียน*. กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Campbell, S., & Shaweevonge, C. (1957). *The Fundamentals of the Thai Language*. N. Y.: Paragon Book Gallery.
- Campbell, M. & Whiteside, B. (2014). *Thai Complete Fluency Course*. Taipei: Glossika Mass Sentence.
- Council of Europe. (2001). *Common European Framework of Reference for Language. Learning, Teaching, Assessment (CEFR)*. Online. Retrieved From: <https://rm.coe.int/common-european-framework-of-reference-for-languages-learning-teaching/16809ea0d4>.
- Giovanoli, S., Silapasawat, S. & Taatloha, P. (2012). *Basic Thai: An Introduction to Speaking, Writing and Reading*. Bangkok: Editions Duang Kamol.
- Hass, M. R. (1980). *The Thai System of Writing*. New York: Spoken Language Service, Inc.
- Higbie, J., & Thinsan, S. (2003). *Thai Reference Grammar: The Structure of Spoken Thai*. Bangkok: Orchid Press.
- Hoonchamlong, Y. (2007). *Thai Language and Culture for Beginners, Volume 1*. Honolulu: University of Hawai'i Press.

- Roger, S. (1989). *The Elaboration of School Textbooks Methodological Guide*. Division of Educational Sciences, Contents and Methods of Education. Online. Retrieved From: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000086964>.
- Schottenloher, A. & Tremayne, B. (2011). *Thai Made Easy: Basic Knowledge, Vocabulary, Pronunciation*. Bangkok: D.K. Today Co.,Ltd.
- Schottenloher, A. (2019). *Thai in a Nutshell*. Bangkok: Samlada.
- Smyth, D. (2001). *Farangs and Siamese: A Brief History of Learning Thai*. In Kalaya Tingsabadh and A. S. Abramson (eds.) *Essays in Tai Linguistics*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Vøblert, E. (2014). *Thai Language Straight to The Point*. Online. Retrieved From: https://www.thaiguide.dk/download/Straight-To-The-Point-Emil-Vohlert.pdf?fbclid=IwAR0yoUAagls_67jPH-dCdHquWbtiBEtGL7YJlwDBpBbCYdffvec2onbK3wg.
- Wu, Y. (2021). *Practical Thai for Beginners*. Beijing: Foreign Language Teaching and Research.